

Kuurtanes-Seuran

Joulu 1973

Jouluna

Seimessä juhtain
nukut otsin puhtain
alla salamoivan tähten,
lapsi viaton.
Helmasta neitse
Herodeksen peitseen
lapsenuntas näiden
kõhtalosko on?

Ei, osa sulla
kuninkaaks' on tulla,
legioonat sankat syöstä
maahan polvilleen.
— Kauan ei kestä
voittos pimeydestä
kun jo ryntää yöstä
peikot elkeineen.

Vieläkö murskaat
vallat tekoburskaat,
käännytät luo kuilun kaltaan
laumat pakanain?
Pois, erämaasia
suojaa etsi taas sa
kunnes vartut valtaan,
meidät pelastain.

YRJÖ JYLHÄ

Kuortanes-Seuran Joulun 20-vuotisjulkaisu 1973

Jesuxen syndymisen ilmoittamisest paimenille

Herran Engeli, ilolla,
Paimenille Betlehemin;
Jotca valvoit, vartioina,
Caitezit laumansa Kedolia,
Aivan ilmestyi äkistä,
Yöllä Auringottomalla,
Kirckabasa cunniasa,
Pelco Paimenet tapaisi,
Engeli iloita käski;
Tuon Teille hyvän sanoman,
Ilon ilmoitan Ihanan;

Herra Suuri Syndynynnä,
Läsnä luotuen Lunastus,
Syndynyt saman Yönä,
Betleheminä Pebusa;
Vaan jos merkkiä anotte,
Tabdotte todemmin tietä,
Caçalois on caunis Lapsu,
Poica Soimesa suloinen,
Ei tiedä tätä Herodes,
Eikä parvi Pappiuden;
Eikä Ruomin Rucbtinatcan;

Teillen on tämä sanottu,
Jalon juuresta Jumalan.
Cobta ilmettyi enämbi;
Seura suurempi näkyypi,
Sotaväen Taivabasta;
Jotca äänellä jalolla,
Kijtos Virren caunebimman
Aloit Suullansa suloinen,
Sekä Harpuilla heliän;
Vielä Pillibin pibalsit.

Matthias Salamniuxelda
1690

ARVOISA LUKIJA

Kuortanes-Seuran Joulun tarkoituksena on sukupolvesta toiseen kulkentuneiden muistitietojen ja nykytapatumien avulla säilyttää Kuortaneen entistä ja nykyistä elämää. Toimituskunta kiittää lehden avustajia.

KUURTANES-SEURA

TOIMITUSKUNTA

Jussi Kukkola

Sirkka Kantola, Eeva Peltola, Paavo Vainiotalo, Irja Yli-Hallila ja Aaro Sippola.

Kansi: Uusi seurakuntatalo, kuvannut Aaro Sippola.

"KUNNIA OLKOON JUMALALLE KORKEUKSISSA"

Tähän sanaan huipentuu koko Joulun sano-
ma. Se kaikuu joulukirkossa, mutta myös jo-
ka kerran, kun seurakunta kokoontuu yhtei-
seen jumalanpalvelukseensa. Siihen me saam-
me yhtyä. "Kunnia olkoon Jumalalle kor-
keuksissa"!

Sama ylistys kaikuu myös hieman toisessa
muodossa virsissämme. Niihin saamme yhtyä
kirkossa ja kodeissa. Ajattelen nyt erikoisesti
kahta meille rakasta ja tuttua virttä.

Toinen niistä on jouluvirsi 20. Siinä toistuu
säe säkeeltä riemullinen: "Eijaa, eijaa". Juuri
tuollaista iloista ja riemullista kiittolisuutta-
han ilmaisee sana "eijaa". Herra meitä ar-
mahti, niin veisaamme. Ja silloin onkin syytä
riemulliseen ylistykseen.

Toinen virsi on 617. Siinä on kaunis kuorta-
nelainen sävel ja niin hyvät sanat. Virsi al-
kaakin tuolla sanalla "eijaa". Mistä siinä rie-
muitaan ja kiitetään. Aiheita on paljon, mut-
ta jo ensimmäisessä säkeessä olevat sanat riit-
tävät selittämään miksi kiitetään. "Perkeleen
paulat ja synnin vaulat on Jeesus särkenyt."
Näin olemme lukemattomat kerrat veisanneet,
mutta olemme vain hämäästi tajunneet mi-
tä näillä sanoilla tahdotaan ilmaista. Paula
ja vaula. Tuon edellisen me suurin piirtein
käsitämme, että se merkitsee narua, sidettä
ja ansaa. Mutta tuo toinen sana? Se on van-
hahtava jo käytännöstä pois jäänyt. Mutta
tässä virressä se on edelleen paikallaan. Tar-
koittaahan sana "vaula" lujista lujinta sidet-
tä. Sellaista, joka väännettiin nuoresta kuu-
sennäreestä ja käytettiin mm. nuotan ja ver-
kon siteenä, veneessä airon hankasinsiteenä ja
pystyaidassa aidasiteenä. Nuotta ja verkko
lahosi, mutta vaula kesti ilman ja veden vaih-
telut. Airo kului poikki, mutta hankasmen
vaula kesti. Pystyaita kaatui vanhuuttaan
maahan, mutta vaula oli kuin uusi. — Sellai-
nen on vaula! Ja myös synnin vaula! Se on
murheellisen lujaa. Mutta muistakaamme mitä
äskes veisasimme: "Perkeleen paulat ja syn-
nin vaulat on Jeesus särkenyt!"

Kaikukoon tuo riemullinen "eijaa" Kuorta-
neen kirkossa ja kodeissa sukupolvesta toi-
seen.

Kalevi Vihma

Kuortaneen yksityinen kansakoulu 1881-1884

"Me allekirjoittaneet yhdymme perustamaan kansakoulun Kuortaneen seurakunnassa koko seurakunnan tarvetta täyttämään, kun ei toista koulua tässä löydy. Etuoikeus olkoon osakkailta panna lapsiaan koulun, sen jälkeen kuin siihen tilaa on vastaanotetaan sitten muitakin lapsia." Näillä sanoilla päätettiin syyskuun 25. päivänä 1881 perustaa Kuortaneelle yksityinen kansakoulu.

Koulun perustamisesta oli keskusteltu kuntakokouksissa jo vuodesta 1867 lähtien, mutta koulua vain ei oltu saatu pystyyn. Asian ympärille oli syntynyt kolme puoluetta, kuten nimimerkki "Käsi" kirjoitti Vaasa-lehteen v. 1881. "Tuhmin ja ehkä suurinkin näistä on tietyksi se, joka koulua ja kaikkia muitakin oppilaisen sivistyksen pyynnöitä vastustaa, niin että leuka on lentää maalle ja hampaat suusta helistää." Tässä tilanteessa parikymmentä yksityistä kuulumista kirkkoherra Wilhelm Johanssonin johdolla perusti kouluyhtiön ja koulun. Jo ennen perustavaa kokousta oli Heikki Rasinperän ylistupa vuokrattu koulutiloiksi ja päätetty, että "Miesopettaja otetaan, jolle ensi tilassa pyytään valtiopalkkaa. Lisäpalkasta päätetään toisten". Valtion palkka miesopettajalle oli tuona aikana 600 mk, mutta sen saaminen edellytti takuita lisäpalkan maksamisesta. Kouluyhtiö tarjosikin opettajalle rahaa 150 mk ja luontoistena 200 leiviskää heinä, kesälaitumen yhdelle lehmälle ja tilan navettaan sekä asunnon, lämmön ja valon. Kouluylihallitus ei suostunut valtionapuanomukseen vaan moitti kouluyhtiön tarjoamia etuja liian pieniksi ja "oli niitä muitakin syitä", kuten pöytäkirjaan merkittiin. Ettei koulun aloittaminen kaatuisi kokonaan, kouluyhtiö päätti tyytyä naisopettajaan, jolle valtion palkka olisi ollut vain 400 mk. Oman palkkatarjouksensa yhtiö piti ennallaan. Nyt anomus hyväksyttiin ja opettaja Eveliina Haaviston johdolla koulu pääsi vuoden viivytyksen jälkeen alkamaan.

Lokakuun 2. päivänä 1882 aloitti Kuortaneen yksityisessä kansakoulussa opintiansä 24 koululaista, 1 tyttöä ja 12 poikaa. Keski-ikä oli pojilla 12,0 vuotta ja tytöillä 12,9 vuotta, mutta ikäerot olivat suuria. Kansakouluasetus edellytti oppilaalta vähintään 10 vuoden ikää, mutta Kuortaneen koulussa kaksi nuorinta Heikki Klemetti ja Alina Arenius olivat vasta 6- ja 7-vuotiaita. Neljä vanhinta taas oli jo 16-vuotiaita ja näistä kahdella oli lupa polttaa välitunnilla piippua. Toisen lukuvuoden alkaessa vanhimmat jäivät pois koulusta ja ikäerot vähän taantuivat.

Rasinperän ylistuvassa pidettiin koulua 27 viikkoa vuodessa. Joululoma vaihteli 26:sta 29 päivään. Muulloin opettaja sai "antaa koululupaa semmoisina aikoina kuin sitä yleisesti tavataan tehdä". Syyslukukaudella olikin sitten vain yksi päivä "akkunaanpanolomaa". Keväällä lomaa oli enemmän. Niinpä laskiaisen lisäksi myös laskiaismaanantai oli vapaapäivä. Pääsiäisloma kesti viisi päivää, jonka jälkeen vielä vappu ja päättäjääisiä edeltänyt päivä olivat vapaista.

Koulupäivä alkoi klo 9 ja jatkui klo 13. sitten oli 2 tunnin ruoka-aika. Iltäpäivätunnit olivat klo

15-17, jolloin koulutyö päättyi. Näissä puitteissa opetettiin vähien kirjojen ja mustan taulun avulla niin uskontoa ja maantietoa kuin laskentaa ja lukemista. kun, kuin myös "siveelliset maalliset laulut ynnä virsien kera". Laulun opetuksessa olivat käytettävissä yleellisyys, harmoni, jonka Juha Haavisto oli koululle lainannut. Heikki Viitala puolestaan lainasi koululle "fiila-penkin".

Jokaisen, joka aikoi panna lapsensa koulun, piti liittyä kouluyhtiön jäseneksi. Kaikkiaan yhtiöön kuului 25 miestä. Kirkkoherra Johansson oli yhtiön kantava voima ja ilman häntä koulua tuskin olisi perustettu. Kirkkoherran lisäksi raamatullista suuntaa koulun johdossa edustivat kiertokoulunopettaja Isak Ojala ja torppari Kustaa Peltomäki. Muista koulumiehistä kannattaa mainita erikseen arendaattori Juha Haavisto ja talokas Aleksander Kulju, jotka vuodesta toiseen jakoivat riidellä jääripäisten koulun vastustajien kanssa. Yhtiön jäsenistä oli seitsemän tullut Kuortaneelle muualta ja yleensä jäsenet olivat kukin säästynyt varakkaimmasta päästä. Kouluyhtiöön liittyminen tiesi kustannuksia ja sen vuoksi vähävaraiset koululaisten vanhemmat vapautettiin jäsenyydestä vaihtelevan suuruisista kertamaksuista vastaan. Muitakin poikkeuksia tehtiin: niinpä määrättiin, "että lukkarin maksaa poikansa Heikin koulunkäynnistä 10 mk lukukaudelta, jos hän jaksaa järjestää siinä käydä, jos vähemmän viljelee koulua niin maksukin vähenee".

Oppilaiden sosiaalinen rakenne määräytyi osittain varallisuuden mukaan. Ensimmäisen syksyn koulualokkeista 15 oli talollisten lapsia, 4 kärsityöläisten sekä 5 torppareiden ja mäkityöläisten lapsia. Seuraavana syksynä johtokunnalla ei enää ollut varaa myöntää avustuksia ja 17 oppilaasta olikin 14 talollisten lapsia. Sama yhdenmukaistuminen tapahtui oppilaiden kotipaikoissa. Ensimmäisenä vuonna kirkkonkyläläisiä oli 9 ja muista osista pitäjää 15, seuraavana vuonna kirkkonkyläläisiä oli 11 koululaista, muualta vain 6.

Kaikkiaan koulua ehti käydä 37 lasta. Oppilasmäärä oli korkeimmillaan 27 kevätlukukauden 1883 alussa. Seitsemän oppilasta: Alina Arenius, Betty Haavisto, Sanna Kulju, Amalia Rasinperä, Heikki Klemetti, Konstantin Männikkö ja Jukka Puumala tulivat koulun toiseksi vuodeksi ja Alina Arenius jatkoi vielä vuoden tauon jälkeen kunnan kansakoulussa. Samoin tekivät Hilda Rasinperä ja Kustaa Wilponen. Heikki Klemetti oli puolestaan valmis Vaasan lyseoon.

Oppilaiden koulunkäynti oli säännöllistä. Ensimmäisenä lukuvuonna vain muutama oppilas oli poissa enemmän kuin kymmenen päivää, heistäkin osa rippikoulun käynnin vuoksi.

Pelkkä innostus koulua kohtaan ei kuitenkaan ajanoloon riittänyt, sillä koulu tarvitsi rahaa ja sitä ei ollut. Koulun 700 mk:n talousarvioista jäi kouluyhtiön maksettavaksi 300 mk. Yhtiö esitti kuntakokoukselle avunpyynnön, mutta "kohta enemmistö kielsi että ei mitään anneta suosiosta, jos väkisin

Mv. Juho Hakola on poissa

Viime kesänä poistui keskuudestamme mv. Juho Hakola. Hänet tunnettiin ystävällisenä ja aikaansa seuraavana ihmisenä. Hänessä ilmeni syvä kristillisiveellinen ja isänmaallinen katsantokanta ja nämä olivat niitä kulmakiviä jonka varaan Juho Hakola elämänsä rakensi.

Varsinaisen elämäntehtävänsä hän suoritti maanviljelyksen parissa, ja siitä sanonnasta "että karjassa talon turva" hän kehitti ja jalosti Aysbire karjaa, joka oli tulokseltaan Kuortaneen parhaita. Tässä ohessa hän harrasti myös muuta voimaperäistä viljelyä. Kuvaavaa Juho Hakolan uutteruudelle oli kun hän voimansa päivinä, sirppikauden aikana leikkasi yhtenä päivänä neljäkymmentä jalkaa ruista, on suoritus jota ei voi olla ihailematta. Suuren perheen huoltaminen vaati paljon työtä sekä talonpito taitoa ja ne Juho Hakola molemmat hoiti esimerkillisesti.

Häneltä riitti myös aikaa taloudellisten ja aatteellisten yhdistysten toimintaan. Voidaan sanoa, että hän suoritti toisen pitkän päivätyön seurakunnan palveluksessa ollessaan sen taloudenhoitajana kolme vuosikymmentä. Kirkkoväärti Juho Hakola tuli tunnetuksi Kuortaneen seurakuntalaisille hoitaessaan virkaansa kuuluvia tehtäviä kirkossa.

saatte oikeuden, niin ottakaa sitten". Kahden vuoden koulutyön jälkeen oli osakasten pakko todeta "ei voivansa enää kannattaa koulua", koska kustannukset nousivat liian suuriksi. Kesäkuun 2. päivän 1884 yksityinen kansakoulu oli tehnyt tehtävänsä ja Kuortane jäi ilman koulua seuraavan vuoden syksyyn asti. Tuolloin kunta vihdoinkin, 18 vuoden yritysten, valitusten ja uhkausten jälkeen perusti "ylhäisemmän kansakoulun koko Kuortaneen seurakuntaa varten".

Kuortaneen laulajat saivat myös Juho Hakolan tuntea omakseen. Hän kerran itse mainitsi että hänen parhaita hetkiä ovat olleet kun lauloimme Viipurin, Helsingin ym. laulujuhilla. Tässä teustatekijänä on ollut hänen herkkä mielensä yhtyneenä laulun mahtiin ja suomalais-kansalliseen tunteeseen. Myös seuratuissa hänen äänensä usein kuultiin alottamassa virttä ja kirkkokuorossa oli Hakolalla myös oma paikkansa, jossa hän vuosikymmeniä lauloi.

Kotiseututyö oli hänelle myös hyvin lähenien, kuuluen Kuortanes-Seuran johtokuntaan ja lehtitoimikuntaan. Samaten sotaveteraanien asia oli hänen sydäntään lähellä toimissaan em. järjestön johtotehtävissä. Hakolan organisaatiokykyä käytettiin monella tavalla järjestön hyväksi, jotta vaikeatkin asiat saatiin hyvin luistamaan. Näitä samoja kykyjä Juho Hakola joutui käyttämään myöskin taistelllessaan Talvisodassa ja Jatkosodassa Kollaalla ja Karjalan kannaksella. Tämän lehden palstoilta olemme saaneet lukea hänen taistelukuvauksiaan joista henkilä vain yksi päämäärä: Tämän maan puolesta Juho Hakola oli patriootti ja tinkimätön tässä suhteessa ja se ilmeni myös käytännön elämässä.

Kuortanelaiset, varsinkin naapurit tunsivat hänet avuliana ihmisenä joka ei käännänyt pyytäjää tai muuta avun tarvitsijaa koskaan tyhjään käsiin luottaen ja saivatpa vielä ystävällisen sanan ja hyvän neuvon asiasta saatteeksi. Voidaan sanoa: Juho Hakola oli tekojen mies sanan parhaassa merkityksessä.

JOULULEHTEMME 20-VUOTISTAIPALELTA

Mikkelimaanantaina vuonna 1954 naulattiin Suomen Talonpoikauskulttuurisäätiön myöntämiä kunnialkipiä 55 kuortanelaiseen rakennukseen. Samana iltana oli urheilupuistolla voimakashenkinen kotiseutujuhla. Tämän illan innoittamana kuortanelaiset ryhtyivät tehostamaan Kuortanes-Seuran toimintaa. Pidettiin seuran yleinen kokous, jossa mm. herätettiin ajatus Kuortanes-Seuran Joulun julkaisemisesta. Valittiin ensimmäinen joululehden toimituskunta, johon kuuluivat Arno Kangassuo, Pentti Harju, Iivari Honkola, Heikki Mäki-Hallila ja Eeva Peltola.

Tämän tyyllisiä joululehtiä ei Etelä-Pohjanmaalla tietävästi vielä ollut muualla ilmestynyt. Monta kertaa sai toimikunta kokoontua ja yhdessä miettiä, mitä tehdään, ennenkuin saatiin lehti painokuntoon. Pitkän pohdinnan tuloksena saimme kyhättä koon lehden ensimmäisellä aukeamalla olevan alku-tekstin "Kuortanes-Seura ry:n tarkoituksena on vaa- lita ja tallettaa Kuortaneen vanhoja kulttuuriperin- teitä sekä samalla herättää nykypolven kunnioitus- ta esi-isien työtä kohtaan. Tämä lehti tahtoo omalta osaltaan tuoda kuortanelaisen tietoisuuteen seuran pyrkimykset sekä samalla kiittää kaikkia niitä, jotka ovat tavalla tai toisella olleet apuna lehteä julkais- taessa." Tämä teksti, tosin hieman muuntuneena, onkin saanut oman paikkansa jokaisessa joululeh- dessämme.

Ensimmäisenä ilmestymisvuonna luotiin joululeh- teen jo eräitä erikoispiirteitä, jotka ovat siinä säily- neet koko 20-vuoden ajan. Suurin toivein ei mat- kaan lähdetty. Mielii askarrutti ajatus; saadaanko levikkiä, saadaanko kirjoituksia, pystytäänkö asia taloudellisesti hoitamaan. Näin jälkennäpäin voi to- deta, Kuortanes-Seuran Joululla on onni ollut mu- kana. On saatu päteviä päätoimittajia, työstään huo- lehtivia toimituskunnan jäseniä, uskollisia kirjoitta- jia ja hyviä ilmoittajia, jotka taloudellisesti ovat tu- kee neet toimintaamme. Lukijat ovat ottaneet lehden omakseen. Kansakoulun opettajat ja oppilaat ovat vuodesta toiseen tehneet mittavaa työtä lehteä le- vittäessään. Joululehdestä on todella muodostunut kuortanelaisen oma lehti, jota joka jouluksi odote- taan.

Tekee mieli näin 20-vuoden mukanaolon merkeissä muistella, mitä vaiheita joululehtemme on kokenut. Lainsaan tähän pienen pitkän Heikki Mäki-Hallilan kirjoituksesta 15-vuotisjulkaisusta. Mäki-Hallila kir- joitti näin: "Kun seläilee vanhoja K-S:n Jouluja, on niissä samoiltaakin henkilöiltä useita kirjoituksia. Esa Harju esiintyy alusta alkaen kuolemaansa saakka, vuoteen 1963, useampaankin otteeseen samassa leh- dessä. Arvokasta kotiseutuaihetta hän käsittelee. Toi- vo Salonen kirjoittaa ensimmäisessä numerossa Heik- ki Klemetin muistolle: — Hehkuva liekki on sammun- ut. Väinö Tuomaalan täysipainoista aihetta Kuor-

taneen museosta Kaatialan kummituksiin. Alkuvuo- sina esiintyy Eeva Harju usein käsitellen aiheita jou- lun enkeleistä naisten käsitoihin saakka. Voimak- kaan historiallisen panoksen Kuortanes-Seuran Jou- lulle ovat antaneet Reino Ala-Kulju ja Aulis Alanen. Helmi Kuusisto on jatkuvasti rikastuttanut lehden sisältöä synnyinseutuaan elävästi muistellen. Juho Kokkila kirjoituksia Kuortaneen vanhasta kunnal- liselämästä. Matti Pellon kansanomaisia muistelmia. Hellin Koivisto oli jatkuvasti mukana muistellen lä- heisiä asioita kuten Luoman kauppaa, Mäkipäätä ja Rumaa vuorta. Jo vuodesta 1956 alkaen kirjoittaa Tiinviären Helemi eli Helmi Mäkelä muistelmia etu- päässä Ruonalta, arvokasta talletettavaa. Kusti Hal- lilalta Amerikan ja 50-vuoden takaisen kotimaan muistelmia. Useissa vanhemmissa lehdissä Haapa- ahon Liisa muistelee "vielä vähän" tyyliään. V:sta 1959 alkaen on Sanni Porrin kirjoituksia saatu leh- teen, joissa huokuu tosi kuortanelainen henki ja muistoja Sysilammin paikkaasista. Ainakin jo v. 1960 nähdään Heidi Rantasen kirjoituksia suurten muis- tojen mailta. Samoin Helinä Luomahaaran kaunisti kerrontaa."

Luetteloa voisi jatkaa, toteaa Heikki, mutta hän ei ole enää tätä luetteloa jatkamassa. Omalta osal- tani voin kertoa, miten monet ovat jatkuvasti mo- nista aiheista muistojaan ja kokemuksiaan kirjoitta- neet. Luri Kokkila on muistellut "Herojan klasimes- taria", monitoimista miestä. Heikki Kuha on anta- nut arvokkaita tietoja siitä, miten koulumuoto Kuor- taneella on kehittynyt. Kouluasioista on käsitelty myös Johannes Moisio ja yhteiskoulun rehtorit. Kan- salaisopiston kuulumiset on saatu Harri Vehniältä. Pentti Mäki-Hallila on muistellut, miten pidettiin keskikoulua kokilla ja toteaa kansakoulun kuusijuh- lasta: "Paljon puuttuisi ihmiselosta ellei olisi koke- nut kouluaan kuusijuhlaa." Urheilumiehet ovat pi- täneet joululehden lukijat urheiluasioista ajan tasal- la aina Ku-Ku:n arvokilpailuista Kuortanes-hiih- toon. Risto Björninin mukana olemme matkanneet maailmanmestaruuspaineissa ja olympiakisoissa. Jou- lulehden pääkirjoitukset on usein saatu oman seu- rakunnan papeilta ja niissä on aina ollut todellista joulun sanomaa, Joulun Lapesta. Eero Kojonen on kirjoittanut Salmen markkinoista. Paavo Vainiotalo tiedottanut Kuortanes-Seuran toiminnasta ja Onni Volanto jatkanut Juho Kokkila perinteitä, anta- malla otteita kuntakokouksen pöytäkirjoista. Juhani Hakalan tekemiä tutkimuksia, yhteiskuntaelämän eri aloilta, on julkaistu lehdessämme. Kalevi Heikkilä on käsitellyt aihetta: — Jatkuva itsenäisyystaistelu. Ali Pesonen on elänyt uudelleen rippikouluaiikka ja muistellut miten mukavaa oli ennen iltamissa. Toivo Yli-Herojaa ovat kiinnostaneet pöykärit, kummajaa- set ja aarnivalkeat sekä mustanpörssin kauppa. Pen- ti Harju on "maistellut" siantappopäivänä tappajaa-

Nykyinen joululehtitoimikunta. Oik. lukien Eeva Peltola, Sirkka Kantola, Irja Yli-Hallila, Paavo Vainiotalo, Aaro Sippola ja Jussi Kukkola.

kattilaa ja käynyt Kärpän häissä. Arvo Laaja on tarinoinut tervahaudoista ja Ville Rasinperä raivajista. Heikki Katajisto on lähettänyt "hevosterveisiä" hevostiemien iloksi. Martti Keski-Kuljun kronikan tekotaldosta on saatu näyttöä, samoin Rauha Mau-nuksen, Aili Korkealan ja Taimi Haapa-ahon runoi-sta. Muistamme Heikki Elorinnan uskollisen mukana-olon, uskonnollisaiheisilla kirjoituksillaan. Jenny Mäki-Hallila on elänyt muistossaan menetettyä Kar-jalassa. Viola Kivi-Porkkunen tehnyt erään matkan kenttäseiraalaan. Laina Aho on vinyt ajatuksenne Ambomaalle, Lounais-Afrikan lähetyskentille.

Vuodesta 1960 alkaen on toimituskunta maisteri Irja Yli-Hallilan johdolla järjestänyt kirjoituskilpai-lun Kuortaneen yhteiskoulun VIII luokan oppilaille. Näitä nuorten korkeatasoisia kirjoituksia on paljon julkaistu lehdessämme. Sirkka Kantola on kantanut vastuu lehden lastenosastosta, opettaja kun on am-matiltaan. Jussi Kukkola ja Pentti Harju päätoimit-tajan ominaisuudessa ovat keränneet "tähdenvälei-hin" vuoden tuoreimmat tapahtumat. Lehden kansii-kuva on aina ollut oman pitäjän taiteilijoiden Iivari Honkolan, Pentti Mäenpään tai Aaro Sippolan käsi-alaa, myös Paavo Valkaman valokuva-arkistosta on saatu materiaalia. Ilmoitusten hankinnassa on Paavo Vainiotalo tullut tutuksi liikemiesten kanssa ja Ee-va Peltolan lähettämiä ovat olleet ne koulujen opet-tajille joka syksy saapuneet kirjeet, joissa opettajia on pyydetty oppilaitensa myötävaikutuksella hank-kimaan lehden ennakotilauksia. Monet muut nimel-tä mainitsemattomat henkilöt ovat lehteemme taval-tai tai toisella tukenet. Kaikille heille haluaa leh-temme toimituskunta esittää parhaimmat kiitokset.

Suurin vastuu lehden julkaisusta on ollut toimi-tuskunnalla. Muun työn lisäksi he ovat kirjoituksil-

laan lehteemme rikastuttaneet. Työstä on saatu palk-kioksi ilmainen joululehti sekä pullakahvit ja tieteni-kin tyytyväinen mieli, että lehti on aikaansaatu. Kuortane-Seuran Joulun toimituskuntaan ovat kuu-luneet Aarno Kangassuo v. 1954-1955, Pentti Harju v. 1951-1964, Iivari Honkola v. 1954-1970, Heikki Mä-ki-Hallila v. 1954-1970, Pentti Mäenpää v. 1962-1966, Ville Rasinperä v. 1965-1971, Juho Hakola v. 1971 ja nykyiset toimituskunnan jäsenet siinä järjestyksessä kun he ovat toimituskuntaan mukaan tulleet. Eeva Peltola v. 1954, Sirkka Kantola 1956, Irja Yli-Hallila v. 1965, Jussi Kukkola v. 1965, Paavo Vainiotalo v. 1969 ja Aaro Sippola v. 1971.

Toimituskunnan jäsenistä on jo neljä maallisen matkansa päättänyt. Poissa ovat Aarno Kangassuo, joululehtemme ensimmäinen päätoimittaja, Iivari Honkola, joka kansanomaiseen tapaan rikastutti ku-villaan, piirroksillaan ja kirjoituksillaan lehteä. Pois-sa on Heikki Mäki-Hallila, joka kirjoitti lehteen ko-tiseutuaiheisia tutkimuksia ja murrejuttuja. Mukaan-satempaavaa oli Asuuntuan Heikun kuvaus "Tämiin sortista se sitten oli" nimittäin entisajan joului, jota myös "juhulaksi prukattihiin sanua". Vielä viime jouluna oli lehteä innolla puuhaamassa Juho Hako-la. Nyt ei häntäkään enää ole. Sotamuistojen kerto-ja, joka itse koko sodan kauhut, on saavuttanut ikui-sen rauhan.

Näille pois nukkuneille kuiskaili kotiseudun lem-peä ääni: Täällä minäkin nukkua mielisin, täällä to-muksi tulla tahtoisin. Tämä toive on nyt toteutunut. Työ, jota nämä miehet kotiseudun hyväksi tekivät, tarvitsee jatkajia. Tämä lienee näiden poisnukkuneiden hiljainen pyyntö, meille nykyajan kiireisille ihmisille. Kuortanelaiset, saahan tämä toive toteu-tua!

Elli Törnwallin (o.s. Vesala) Lapuan yhteiskoulun V:llä luokalla kirjoittama kouluaine v. 1915.

Miten vietin joulujuhlaa

"Joulu juhlista jaloim" sanotaan, ja niinhän se taitaa ollakin jokaisen mielestä. Joulu odotetaan jo viikkoja ennen sen tuloa ja valmistuksia sitä varten tehdään monenlaisia: laitetaan lahjoja, siivotaan huoneita ja valmistetaan kaikenlaisia joulukerkuja. Onhan se luonnollistakin, että juuri joulua varten kaikkea tätä tehdään, sillä merkitykseen katsoen on joulu kristittyjen suurin juhla, sellainen, jonka yksityiskohdatkin pysyvät mielessä kauan aikaa jälkeen päin. Senpäästä muistan minäkin hyvin vielä, miten viime joulujuhlaa vietin.

Joulusaattosamuna heräsin siihen, että äiti käski mennä kohta saunaan. Hauskalta tuntuikin ajatella joulukylpyä ja hätkähtää puettuaamme ja syötyämme lähdimme juoksemaan saunaan. Mutta eipä se kylpeminen ollutkaan niin hauskaa, kuin siitä olin kuvitellut. Ulkona oli 40° pakkasta, ja vaikka Maija oli lämmitettyä poruuttanut saunaa aina 4-5:tä asti aamulla, oli riisuutuessa aivan paleltua. Kun sitten taas kuumasta löylystä tuli yht'äkkiä kylmään saunakamariin pukemaan, alkoi pää tuntua raskaalta, ja puolipöyryksissä pääsimme juoksemaan saunasta pois. Samalla tavoin kävi kaikille muillekin kylpijille.

Kun puolisen tuntia oli levähdetty, alkoi yleistä päänkivistystä ja sydämen lyönti vähän taouta. Äiti meni keittiöön laittelemaan ruokia ilaksi, ja kun kuusi oli tuotu sisään, aloimme me lapset siihen asettaa kuittalankoja ja kynttilöitä. Päivällisen jälkeen oli kova kiire laittaessa lahjoja pakettiin. Jokainen asettui eri huoneeseen lakkatankoineen, pöperineen ja lahjoineen, ja jos johonkukaan huoneeseen aikoi mennä, kuului sieltä kohta äänen: "Ei saa tulla!" Paljon lisätyötä tuotti vielä se, että jokaisen

paketin päälle täytyi saada joku pieni runon päät. Aina vähän päästä kuului jostain huoneesta iloinen naurun helähdys, ja siitä saattoi päätää, että siellä oli keksitty jokin hauskaa.

Näissä puuhissa kuluihin ilta kuuteen asti. Vanhan tavan mukaan haimme silloin Hilja, Arvo, Ali ja minä kovalla kiireellä tulitikkulaatitot käteemme ja asetimme kuusen luo kukin eri kynttilän ääreen. Jännityksellä odotimme milloin kello alkaa lyödä, ja juuri sillä hetkellä raapaisimme tulitikun. Silloin, joka ensin saa kynttilän syttymään, on tapahtuva jokin erikoista. Tällä aikaa kokoontui koko perhe saliin, ja sitten vasta tuli oikea joulutunnelma, kun otettiin virsikirjat esiin ja isä istui soittamaan pianon ääreen, jonka jälkeen laulettiin jouluvirsi. Sitten luki Arvo raamatusta Jeesuksen syntymästä, ja se oli juhlallisin hetki koko joulusaatto-ilana. Niin kauan kuin muistan, on joka joulu sama virsi laulettu ja sama luku raamatusta luettu, mutta kuitenkin tuntuu se hetki aina yhtä juhlalliselta. Tämän jälkeen tuli aina ennen vanhaan joulupukki, mutta nyt kun en minäkään enää usko siihen, on se lakannut tulemastakin. Nyt tuotiin koppa lahjoineen suoraan saliin, ja Hilja otti sieltä paketin toisensa perästä sekä luki siitä olevan runon päätän. Toiset niistä herättivät suurta iloa, mutta huonommille vain vähän hymähdettiin. Eräs paketeista pantiin kiertämään jokaiselle, ja lopuksi se jäi isälle. Toisissa värssyissä sanottiin selvästi mitä paketti sisältää, mutta toisissa siitä ei saanut mitään selvää ja silloin jokainen suurella jännityksellä avasi paketin. Mitä enemmän paketti kopassa vähenivät, sitä enemmän kerääntyi paperia lattialle ja tavaraa pöydille. Kun kaikki olivat saaneet lahjansa ja niiltä vähän aikaa ihailleet, mentiin ruokasaliin joulukerkuja syömään. Hyvältäpä se kinkku maistui, mutta valitettavasti ei joulusaattona ole koskaan oikein nälkä, vaikka koetaaahan sitä silti syödä niin paljon kuin suinkin jaksaa. Illallisen jälkeen juotiin vielä teetä ja tyytyväisin mielin meni sitten jokainen nukkumaan.

Seuraavana aamuna täytyi nousta jo ennen 6:tta, niin kovasti kuin minua nukkuttikin. Mutta pian sen

unen unhotti, kun näki kynttilöitten kuusessa palavan kaikkien huoneitten ollessa valaistuna ja kuuli ulkoa kulkusten kilinää. Pakkasta oli taaskin lähes 40° ja tuskinpa olisin muuten mennytkään kirkkoon värisemään, ellei Arvo olisi saarnannut. Puottuani päälleni vaatteita niin paljon kuin mahdollista lähdimme äidin kanssa menemään kirkkoon. Mutta ei siellä oikein joulukirkossa tuntenut olevansa huolimatta lukuisista kynttilöistä, sillä ihmisiä oli kovan pakkasen tähden kynnnyt tulemaan vain muutamia, ja nekin vähät istuivat lehtereillä tai seisoa värjöttivät kamiinien ympärillä. Veisatessa näytti siltä kuin jokainen ihmisen suusta olisi tuprunnut suuri savupilvi, sillä niin kylmä oli, että henkensä erotti aivan selvästi. Kohta Arvon saarnan jälkeen lähdimme pois, sillä eivät paljoakaan vaatteet voineet estää sitä, että istuessa rupesi värähtämään. Muu päivä kului hiljaisesti. Enimmäkseen luin erästä ruotsalaista kirjaa, jonka sain joululahjaksi, ja kun nostin pääni kirjasta ylös kysyäkseen jotain vierasta sanaa, näin Hiljan, Allin ja Arvon istuvan nenä kirjassa niin kuin minäkin. Isän tuulin kuorisaavan toisella sohvalla, ja äiti makasi toisella. Kun en viitsinyt lukea, soittelin vähän pianoa, ja kun en sitäkään viitsinyt tehdä, istuin aivan laiskana.

"Kuinka paljon on pakkasta?" kysyin ensimmäiseksi Tapaninpäiväaamuna ja vastaukseksi sain kuulla, että on yhtä kylmä kuin ennenkin. En ajatellutkaan lähteä kirkkoon, vaan jäin lukemaan uutta kirjaani kotiin. Mutta kun sisällä istuminen alkoi tehdä kaikkien päät raskaksi ja mielet raukeiksi, lähdimme ulos kävelemään. Saimme nauraa oikein sydämemme pohjasta katsellessamme Allin talusteleavan isän suurissa lapalaskengissä. Kylläpä me muutkin olimme itselemme osanneet niin paljon vaatteita varata, ettei pakkasen päässyt puremaan mistään paikasta. Iltepäivällä ajattelimme lähteä johonkin kylään ikkame kuluksi, mutta kukapa sitä olisi viitsinyt aivan vapaaehtoisesti lähteä niin kovaan pakkaaseen. Hiljaisesti kului ilta kuusen kynttilöiden palaessa, lukies, laullessa ja soittaessa.

VASULAISTEN MAAILMANLOPPU

Tämän kertomuksen olen kuulut isoisältäni Juho Koivistolta s. 1846. Hän eli aikaa jolloin Vasulaisuus vielä kukoisti. Hyvänä kertojana oli hän minulle mieluisa henkilö. Muistan monet kerrat kun lapsena seisoin hänen keikutuolinsa vieressä sen kiidensijasta kiinni pidellen kuuntelin kun ukko tarinoi. Siinä todella "kuvat kulki" Vasulaisista tervan poltoon ja vientiin aina Ameriikan saluuna tappeluun asti. Kuten jo mainitsin olin silloin lapsi joten jotakin on täytynyt unohtua vucsikymmenien saatossa. Kerron sen nyt niinkun se on muistikuvassani säilynyt mielikuvituksella lisättyä.

Juhannusaatto alkaa vaipua iltaan. Päivä on ollut kaunis ja lämmin, oikea sydänsuven sää. Luontokin on pukeutunu parhainpiinsa. Haukkalan torpan väki tekee matkavalmisteluja. Kiireellä pidettävä sillä kaikki pitää olla valmista. Onhan tulossa se suuri

hetki, josta Raamattu on ennustanut ja ajan merkit viittaavat. Taivaan isä noutaisi omansa pois tästä pahasta maailmasta. Tulisella vaunuilla kuin muinaisen Elian. Tuhoaisi tämän saasteisen maailman, ettei tänne jäisi ruohon kortta kasvamaan, niin oli Hynnisen Eenokki sanonut.

Kaikkien pitäisi kokoontua edeltä sovitun paikkaan, josta heidät tullaan noutamaan. Emäntä Sanna ja tyttär Katri olivat pukeutuneet parhainpiinsa oikein sellaisiin raitahäntäisiin. Isäntä Matti vetää riukuvartiset jalkaansa. Kaikki al'aa olemaan valmista, mutta onhan vielä käytävä katsomassa kessumaata. Hyvinhän tuo näyttää kasvavan tulisihan siitä monta piipullista, mutta tänne se vain on jätettävä. Tuon piipun tsidan ottaa, ehtihän sen alas heittämään jos vaikka ei tarvita. Taskumatinkin pistän plakkeeriini onhan sieltä mukava vähän ottaa, että on juhlavampi tunne. Naisväki on valmiina niiskutoosa haameen plakkeriin.

Ja niin he lähtevät matkaan kohti määränpäättä, mutta ei sitä tietä sitä leveää, jota he käyttivät arkisissa askareissaan. Sehän oli heidän mielestään synnillinen, sitä pitkin oli kulkenut Seijari viuluineen, soittoniekka Helvetin kekräpää pyöritti ihmiset soitolaan helvettiin. Siitä oli ajeltu Koiviston Oksa hevosten vaihtaja viinaan menevä ajellu ja huutanu. Kyllä tämä tie kuivana pysyy. Minä ajan niin lujaa, että kura lentää aidantaa. Ja monet muut suruttomat, joille tämän maailman tie oli keveä astella. Ei sinne, käskettiin kulkea keitaa ja mutkaista, juuri sellaista mikä johti yli Hukkaisten kallion. Pitkin Harakkamäkeä aina kosken suvannolle, mistä yli johti "pyhät portaat." Sitä pitkin kosken ran-

taa töyrälle, josta näkyikin jo Eenokki Hynnisen puustelli komea kuin linna. Siellä oli monet kerrat kokoontunut moiset ringit menty. Se oli aivan kuin heidän kirkkonsa. Mutta sinne ei nyt menty, matka jatkui eteenpäin aina Rantalän kultavuorelle saakka sinne oli määrä nyt kokoontua.

Joukko on kasvanut matkan varrella. Heidän mukaansa on liittynyt monta heikkälistä. Ja niin saavutaan määränpäähän. Siellä on jo joukon johtajakin valmiina. Hän tervehtii jokaista tuliaa. Suuri on heidän joukkonsa kaikki valmiina vastaanottamaan suurta juhlaa. Melkein koko Vasulaisjoukko on koolla. Ilta kuluu, on käsillä kohta puolenyön hetki, he alottavat lempi laulunsa, taivaallisen marssinsa. Tyvenessä suviyössä sen sävel kiirii kauas.

"Onpa meilläkin vaunut joilla meitäkin viedään taivaaseen viedään. Ei siellä tarvita rautalapioida ei uokkakalikoita ei kurnumiskulikoita eikä mitään kolppuroita."

Laulun jälkeen kaikki hiljenee. Vain harskan etäinen nauru kuuluu jostain männiköstä. Se aivan kuin il'kuisi meille "tuo ei hyvää tiedä" virkkaa joku. Kohta on puolenyön hetki, jolloin kaiken piti tapahtua. Tähyillään taivaalle ja odotellaan, muutamat kävelevät edestakaisin jännittyneinä. Toiset istuvat kivillä hiljaa puhellen. Niin kuluu lyhyt juhannusöy. Aurinko tekee jo noumaan koillisesta. Päivä koittaa mutta vaunuja ei ala kuulua. Yksi ja toinen alkaa jo epäillä, miksi ne viipyvät, tuleeko niitä ollenkaan. Mutta odotetaan nyt vielä jos vaikka tulisivat. Epäusko vaunujen tulemiseen tarttuu jo johtajaankin, jo-

Niin kauan kuin muistan, on joulujuhlan vieto kotonani ollut pääasiassa samanlainen, mutta edellisinä jouluna en muista oleen läheskään niin kovia pakkaasia, joten olemme voineet osan päivistä viettää ulkonakin, ja silloin on elämä ollut paljoa vilkkaampaa. Erityisen leiman viime joululle antaakin se hiljaisuus ja rauhallisuus, joka silloin vallitsi, ja sellaisena sen muistaa vielä vuosien kuluttua.

(Nuoremalle ikäpolvelle huomautettakoon, että kirjoittajan lapsuudenkoti oli tänä vuonna purettu vanha seurakuntatalo, silloinen kirkonkylän kansakoulu, johon isäni tuli opettajaksi v. 1902.)

ka hetki hän varmistuu siitä, että niitä ei tulekkaan.

Niinpä katsoo hän parhaaksi lopettaa tämän kokoontumisen. Mutta hän puhuu alaisilleen rohkaisun ja lohdutuksen sanoja. Ehkä taivaan isä on katsonut parhaaksi siirtää tulemistaan taikka emme olekaan vielä valmiita joten palatkaamme arkisiin askareisiimme, mutta olkoon kupeenne vyötetyt ja lamppunne palavat.

Niin lähtevät he kukin omalle rakkaalle konnulleen pitkinä jonnina. He siinä astelvat ääneti hie-
man allapäin arvatakin siksi, kun heille nyt tällainen pettymys tuli. Olikohan tämä tapaus alkusäilyksenä vai oliko sivistyksellä jo siihen osansa. Mutta joka tapauksessa tämän kokouksen jälkeen alkoi Vasulaisuus vähetä, vanhat

siirtyivät kirkkomaahan, uusia ei enää liittynyt ja niin tämä joukko vähitellen pieneni ja hävisi pois.

Ruonan vanhan sillan itäisellä puolella, kivisellä mäellä pienessä punaisessa tuvassa asui mies nimeltään Eenokki Pousku. Leipurin ammattia harjoittaen hän siinä päiväänsä vietti. Hän oli Vallenbergiläisen liikkeen pääteipiste. Vasulaisuuden viimeinen vihanta. Leppoisa ja huumorintajuinen miehenä oli hän pidetty ihminen, jolla aina oli hyvä neuvo annettavana sitä tarvitsevalle. Oliko niin, että hän todella edusti Vasulaisuutta. Silloinhan heitä ei moitittu sovi. Aika riensi myöskin hänen kohdallaan ja siirtyminen tuli sinne uskon veljien ja sisarten joukkoon, mistä ei paluuta enää ole.

Vain muisto on teistä jällellä. Se kertoo: te kerran olitte. Te esitte totuutta omalla tavallanne. Ainakin koititte olla hyviä ihmisiä. Teillä oli omat menonne, joita maailma ei hyväksynyt. Mutta pystysää päin te kuljitte polkunne määränpäähän.

Kuortaneen hautuunmaa ja sen koillinen nurkka. "Vasulaisten nurkka" odottaa sitä suurta päivää, joka silloin ei tullut, mutta joka kerran tuleva on. Että he voisivat virittää sen virren, mitä he jo täällä vajavaisuuden maassa veisasivat.

"Amen totisest
Amen totisest
Herra Zebaoth"

V.V.k. 410.

Aattotunnelmia

Joulujuhla — aina yhtä uusi
taaskin tekee tulooan.

Tuvassa jo oottaa metsän kuusi
koska juhlan alkaa saa.

Kotipellot, metsät, talot
peittyvät jo hämärään.

Mainen touhu hetkiseksi taukoo,
pihaan laskee hämy hiljainen.

Ikkunoista jouluvalot loistaa,
juhlaa odottelee luonto, ihminen.
Kyläin yllä joulun kellot kaikuu,
jouluunhaan kaikki hiljenee.

Tähtikirkkahana joulun taivas
kriikkahana myöskin joulupuu.
Betlehemin seimenlapsen luona,
ihmissydän kiittää, rukoilee.

A-i K-a

Köynnösmettäs

Kevään varmoja merkkijä kansakoulu oli, ku vapun jälkeäki työtö tuli kouluhu kesäsis verhoos, vaikka nenänpäästä saattoo vesi tippua ja ku ne rupees välitunnilla piänillä kivillä nooppaamaha. Pöijät alakoo lyämähä pallua koulun pihalla, vaikka kura viälä roiskuu ja ku laulutunnila ruvetiä harjoottelemaha kevätjuhulaa varte "Taas leivoset ilmassa leikkii lyö..." ja "Taitolan tanhuvilla taas juhlaa juhliitaan..." jne.

Ku sitte oli koulun loppumise enää pari päivää, nii opettaja sanoo, jotta huomenna mennähä köynnösmettähä. Tämä täisi sitä, jotta iltpäiväksi oli mukavaa puuhaa tiaros. Sai lähtiä ettimähä köynnösvärkkijä. Minä tapasin sopia Ala-Laharen Erki kans, jotta mennähä heirin kyrölle Viitalaha, johona metäs kasvaa riirenliaakoja. Ku koulu loppuu, otin kangassäkin pyöräjopparille ja poliin nopiaa Alataloohi. Nii — ja rahaa piti isältä kans pyytää määrätty ostokse tähäre. Erkki oliko jo valamihina mua orottamas ja nii mentihä mettäähä. Köynnösvärkkijä kasvoos hyvi ja pian me sulloomma säkit täytöhö ja panimma ne pyörä päälle. Taisi joskus käyrä nii, jotta Erkillä oli vähä isänsä kessuja ja piippukynä mukana, jotta tyän päälle saatihi nykyistä mettiä akoolta salaa savukki. Pyörää piti sen köynnösvärkkipussin tähäre lykätä kotiapäi, joten takasitulo oli pallo hitahampaa, mutta eipä ollu kiirus, ku läykkää ei enää ollu vaivoona.

Ku tultihi Yli-Lahare pihaha, mentihä vanahalta emännältä, joka piti sytyinkipualella erstuvap piäntä pisenstä, ostamaha pullo punaasta limonaa köynnösmettähä evähäksi. En varmasti muista, myikö se kans niusukioja, mutta sellaneki ostettihi, jos ei säältä, nii sitte ainaki Kärpä-äijältä.

Köynnöstentekoho lähtö oli koululta kymmeneltä, mutta oppilamat tuli jo ainaki yhyreksältä. Kaikilla oli limonaa ja niusukia evähänä ja pojilla köynnösvärkkipussit. Mettäähä lähtyä orotelles oliko mukava salaa yrittä huiataa pussilla tyttöje polove-murtijoomihi. Ku tämä onnistuu, nii työtö kirkaasi ja putos istuhallensa pussin päälle. Jos jostaki työtöstä oikee tykkäs, nii sitä usiemmaasti lyätihi köynnöspussilla. Ja tavallisesti oli yks sellane, josta tykkäs ja jolle oli pistäny joskus nuistovärsyn virsikirjan lehtiä välihi. Minäki löyrin kerraasti äireen pankosta isän sille kirjoottama runon ja panin samat sanat yhyre työtöön virsikirjan välihi. Runo

oli tällane: Taivahalla kuu, maassa leho puu, sua rakastan, sen mä tunnustan. Kyllä oli jämerä aamulla seurata, minkä näkööseksi työtö menöö, ku se sen lukoo ja punastuuha se kovasti ja taisi käsi-alasta tuntiakki. No nii. Nyt meni jo vähä sivuhu köynnösmettästä, mutta eikö se rakkaus kuulu kans kevääsehe.

Kymmeneltä tulivat opettajakki pihalle ja parijonos lähärettihi sitte Laharenkankahalle Koskirannan taa köynnöksiä tekemähä. Pairen välihi pingotettihi porvarinuuaraa, johonka sitte opettajien ohjoere mukaha sirottihi niitä mettästä noukittuja riirenliaakojen varsia. Yks köynnös tehtihi muita paksumpi. Siibe pantihi liaakoja moninkertaan määrä, se ku tuli luakkaha taulun ympärille, johonka oli parahat piirustukset tälläty nähtävälle. Muhi nuarihi sirottihi köynnösvärkkijä nua viiren senti päähän toisistans. Nämä tuli koulun seinille ja roikkumaha ristihä juhulaluakan katonrajasta nurkasta nurkasta. Kovasti oltihä touhuus ja paris tunnis tyä taisiki tulla teheryksi. Tyä lystäs hyvi, ku tiärettehi, jotta päivän kohokohta oli erespiä.

Ku köynnösket oli valamihia, nii päästihi evähä nauttimaha Ransuntöyrälle jokirantaha. Sinne juastihi, jotta hippulat vinkuu ja ruvetihi aukoomaha väskujen nörijiä. Eväsväskyt oli koitettuu panna varioosehe paikkaha, jottei limonaa kovi lämpiäsi, mutta kyllä ne vaa oli muutamas tunnis lämminny. Siibe aikaha oli pulloos oikiat korkit ja pullojen suulle oli väännetty kiitulankaa, jottei korkit pääsisi happojen vaikutuksesta pomppaamaha ilimaha. Ny ku näistä lämmennehistä pulloosta pojat ottivat äkkiä rautalangat irti, nii korkit lenti ilimaha kovalla paukahoksella ja peräs meni limonaa jotta präsäji. Välistä meni puoli pulluaki, mutta ei se haitannu, oliha paukahros komia ja ilua riitti.

Evähien nauttimise jälkehi mentihä takasäi äskeelle työmaalle. Poijat ja työtöt pantihi jonoho ja jokaane otti köynnöksestä kärellänsä kiinni, köynnös pantihi olokapälle ja nii lähärettihi pitkas jonos koulua kohore. Suupälet oli väriääntyny limonaaista punaaseksi ja sokurisantaa oli poskiis, ku paineltihä koululle suu messingillä koristamaha huamista kevätjuhulaa varte kouluje lunkkia.

Harijun Pentti

Ihminen monipuolisen tiedoitustoiminnan kohteena

Meidän aikamme puhutaan paljon hyvinvointivaltioista ja sen ohessa myös kehityksmaista.

Jokaisessa hyvinvointivaltiossa pyritään kansan siivystys- ja tulotason, sekä kaikkia sosiaalipalveluja jatkuvasti lisäämään. Tämä taas edellyttää monipuolista ja tehokasta yritystoimintaa sekä kaikenmuotoisen elinkeino- ja kulttuurielämän kehittelyä.

Kaikesta tästä on seurauksena se, että koulutusta on myös lisättävä ja tehostettava. Ihmisen peruskoulutus alkaa jo lapsena ja sen jatkona on varsinaisen ammattiin valmistava koulutus, jonka pituus taas riippuu ammatin laadusta. Tämäkään koulutus ei aina riitä, vaan sitä on usein vielä täydennettävä erilaisten kurssien ja ammattikirjallisuuden avulla. Kaiken koulutuksen ohella on laajaksi paisuneella joukkotiedoitustoiminnalla suuri merkitys koulutuksen tehostajana sekä erilaisten tietojen ja kulttuuripalvelujen välittäjänä.

Tähän tarkoitukseen soveltuvat erikoisesti radio ja televisio laitteineen, koska niiden palvelut samanaikaisesti voidaan lähettää koko valtakunnan alueelle. Edellämainitun joukkotiedoitutuksen suurin merkitys on kuitenkin siinä, että sen avulla voidaan tarjota palveluksia koko kansalle erilaisten ohjelmien muodossa, joihin aiheita voidaan ottaa kaikilta aloilta, jotka inhimillisen kulttuurin piiriin kuuluvat. Lisäksi voidaan tarjota erikoisesti ihmisten viihdyttämiseen tarkoitettua ohjelmaa.

Tässä yhteydessä on kuitenkin huomattava se asia, että julkisen tiedoitustoiminnan avulla voidaan suuressa määrin vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja asenteisiin riippuen siitä kuinka tiedoitustoimintaa ja erilaista informaatiota ohjataan ja millaiset voimat sen takana kulloinkin ovat. Kaikilla niillä, jotka julkisesta tiedoitustoiminnasta kulloinkin vastaavat on siis erittäin suuri vastuu siitä, että tiedoitustoimintaa oikein ja puolueettomasti harjoitetaan. Jokaisen ihmisen täytyy saada itse muodostaa oma mielipiteensä kulloinkin esillä olevista asioista ja että ihmisellä todella olisi mahdollisuus muodostaa oikea käsitys täytyy hänellä olla oikeat ja tarkat tiedot asioista. Siksi tulisi julkisen tiedoitustoiminnan pyrkiä aina antamaan oikeata ja puolueetonta tietoa esillä olevista asioista. Se varmasti lähentäisi ihmisiä toisiinsa ja vähentäisi rikkinaisyyttä ja riitaisuutta. Erikoisen tärkeää tämä olisi silloin kun kysymyksessä ovat suuret taloudelliset asiat tai jokaisen ihmisen perusoikeuksia koskevat asiat. Erimielisyyden aiheita tietysti aina on ja tulee olemaan ja erilaista mielipiteitä ja asenteita aina yhteisten asiain kohdalla syntyy, mutta suurempaan yksimielisyyteen elämän kaikilla aloilla olisi kuitenkin pyrittävä sillä siitä olisi hyötyä kaikille.

Tämä koskee myös uskonnollisen elämän alaa. Pyhä raamattu ilmaisee Jumalan sanan kaikille ihmisille samansisältöisenä.

Sanotaan myös, että tulisi olla yksi usko ja yksi kaste. Näin ei kuitenkaan ole, vaan vuosisatojen kuluessa on muodostunut suuri määrä erilaisia uskonuuntia, jotka kaikki perustuvat oppinsa raamatun sanomaan. Meille ihmisille ominaista on se että emme kaikki voi käsittää määrättyjä raamatun kohtia samalla tavalla ja siitä syystä syntyvät erilaiset uskon suunnat. Entistä suurempaa ymmärtämistä toisiimme kohtaan tässäkin asiassa tarvittaisiin ja kun on kysymys toisinaajattelevista ihmisistä tulisi meidän ainakin muistaa tämä: Alkämme tuomitko, ettei meitä tuomittaisi.

Joulun suuri sanoma kohtaa meidät jälleen. Sen sisältö on sama kuin ajanlaskumme alussakin, jolloin paimenet saivat sen vastaanottaa. Paimenille se merkitsi iloa, mielen rauhaa ja turvallisuuden tunnetta, sekä ennenkaikkea varmuutta sielun pelastumisesta. Meidän aikamme ihmisille se merkitsee aivan samaa, jos sen vain vastaanotamme. Samaa se merkitsee myös tuleville sukupolville. Se on rauhan ja hyvän tahdon sanoma. Ikuinen sanoma.

Johannes Moisio

"KALUJA"

Omaparaistalouden aikana oli talojen esineistö hyvin monipuolinen. Siitä kertoo seuraava näyte, joka on erään talon "kalunkirjoituksesta" v:ltä 1893, pidetty talon emännän kuoleman jälkeen.

— Rautaa: 2 Seiväskankia, 12 Kirvestä, 3 Piilua, 10 Viikateita, 11 kuokkaa, 6 Lapiota, 1 Ojapiili, 5 Talikkaa, 12 Sirppiä, 1 Kassaria, 3 Hakorautaa, 2 Kolomaraudaa, 2 Kivenraudaa, 9 Perunakouraa, 2 Vihtilää, 2 Oraa, 1 Sirkkiä, 2 Puntaria, 2 Pihdit, 1 Hohtimet, 2 Wiilaa, 2 Navaria, 1 Ruka ja Uurehöylä, 3 Terässiä, 3 Pantinhakaa, 2 Jatkorautaa, 1 Pärehöylä, 1 Tahko, Pajankalut, 1 Muuripata, 2 Pannua, 2 Pata-Ammeita, 6 Paistinlootaa, 1 Raaku, 1 Kahvimylly ja paahdin, 2 Hillihankoa, 3 Eläinkelloa, 1 Pännit, 1 Seinäkello, 1 Taskukello.

Jos tarvittiin monia työkaluja, muitakin kuin rautaisia, tarvittiin myös monipuolista kätevyttä niiden käyttämisessä. Ei ollut "peukalo keskellä kämmettä".

Pentti M—H.

Vanhat kuvat kertovat...

Ruonan Niemiskylän ja Salmen nuoria Lapuanpäivillä v. 1917. Kuvassa edessä vas. lukien: Matti Rinta-Ruona, Matti Maunus, Matti Ketola, Matti Uusi-Haapala, Kustaa Vasunmäki, Lauri Ala-Ruona, Hilma Ala-Ruona, Sanna Yli-Kokkila, Susanna Mäki-Kokkila, Sylvi Rinta-Ruona, Jenny Kokkila, kolme Kojolan tytärtä Lapualta sekä Viljami Ahonpää, Jussi Maunus, Siimon Kokkila, Matti Ala-Salmi, Heikki Ketola, Juho Alanko, Lauri Kokkila, Juho Jylhä ja Juho Vähä-Ruona. — Kuvan omistaa Selma Keisala.

Sota-aikana jouduttiin turvautumaan tällaisiin suorista olijista tehtyihin "var-tiosaappaisiin". Sotavuosina kenkiä tehtiin paljon mm. Salmella ja Lapuan Ylikylässä. Kenkiä osittelevät Efferi Mäkinen ja Armas Pappinen. — Kuvan omistaa Matti Kontteli.

Tässä näemme Konttelin - Honkolan välillä olleen viimeisen kevättulvan ja vuosiluku on luultavasti 1937. Talin-kalamien perkauksen jälkeen ei vesi ole tällä seudulla pelloille noussut. — Kuvan omistaa Matti Kontteli.

Puheenjohtajan sana

Vuodenvaihteen lähestyessä katsotaan menevää vuotta taaksepäin, mitä on tapahtunut ja arvallaan, mitä tuleva vuosi niin yksityisen ihmisen kuin yhteisönkin osalta sisällään pitää.

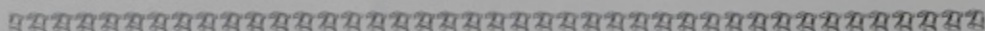
Kun tarkastellaan asioita Kuortanes-Seuran "pöydän päästä" niin ensiksi näkyy ja tuntuu tämä, nyt käsillä oleva lehti, Kuortanes-Seuran Joulukalenteri. Tulee kuluneeksi 20 vuotta, kun lehti ilmestyi ensimmäisen kerran ja on siitä lähtien vuosittain joulujamme osaltaan rikastuttanut. Tätä on pidettävä melkoisena saavutuksena kun ottaa huomioon, että työ on tehty vapaaehtoisin voimin ja suurinpiirtein samojen henkilöiden toimesta vuodesta toiseen. Kuortanes-Seuran johtokunnan puolesta lausunkin mitä parhaat kiitokset ja jatkuvan työn toivotukset lehdistötoimikunnalle. On varmaankin vaatinut syvälistä asiaan paneutumista ja sitkeyttä se, että olemme näin pitkän ajan saaneet lehden aina joulukuksi luettavaksemme. Muu painettu ja sanottu esitys toiminnassamme näyttää kuluneen vuoden osalta jääneen vähäisemmäksi, vaikka paljonkin varmaan voitaisiin tehdä täällä vakinaisesti asuvien, lomansa ja vapaapäivänsä täällä viettävien ja matkojensa tänne suuntaavien viihtyvyyden lisäämiseksi. Hiukan myös epäilyttää onko meillä kuortanelaisilla eri lautakuntien, yhdistysten ja järjestöjen johdosta vastaavilla ollut tarpeeksi taitoa ja tarmoa edistää ja hoivata erilaisia kulttuuri, matkailu ja monia muita

pitäjämme hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Yhteistoiminnassa on ainakin selvä aukko.

Materialistisella puolella Kuortanes-Seuralla on ollut sangen työntäyteinen ja tuloksiakin tuottava vuosi. Saatiinhan talomuseossamme päärakennukseen vihdoin kauan suunnitteilla ollut ulkovooraus ja siihen päälle kunnan maali. Kuortaneen seurakunnalle olemme suuresti kiitollisia, kun saimme lahjoituksena purettavan seurakuntatalon ulkokuorituksen, joka sopivasti riitti tarkoitukseemme. Nyt on museomme tupa ainakin päättöpäivän niin hyvässä kunnossa ja komean näköinen, että kukaties vaikka olisi peräti "lakeuksien lukko" tällä alalla. Kun vielä mainitsen liiverin ja neljän aitan katon uusimisen, niin on rakentamis- tai paremminkin korjauspuoli suurin piirtein sanottu. Tämä kyllä tyhjensi meidän kassan "viimeistä piirtoa" myöten, mutta sehän on jo taas toinen juttu. Kesän aikana kävi museollamme ilahduttavan paljon vieraita ja mikä lie sätuma, mutta ns. arvovaltaisia henkilöitä saimme vieraaksemme menneenä kesänä tavallisuudesta poikkeavan runsaan määrän. Kuortanes-Seura toivoo, että Sinä arvoisa tämän lehden lukija, voisit tulevana kesänä irroittaa ajastasi edes yhden sunnuntai-iltaapäivän ja tulla museollemme ihmettelemään ja ihastelemaan esi-isiesi töitä ja taitoja. Ne kertovat Sinulle monellaisia asioita jos vain kyllä tarkkaan kuuntelet.

Minä kiitän kaikkia työhömmme osallistuneita, johtokunnan ja museotoimikunnan jäseniä, ja monia muita, jotka ovat omalla panoksellaan työtämme tukeneet, hyvä sopu ja usko toimintamme tarpeellisuuteen kannustakoon meitä tulevinakin vuosina työskentelemään kotiseutuumme hyväksi. Kuortanes-Seura toivottaa kaikille tämän lehden lukijoille Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

Olli Saari

Joulun tullen

Lumi peittänyt ompe kukat maan,
ja kirkkaan järven veen.
Luonto uhkuvi pyhää puhtauttaan,
myös siitä mä iloitsen.

Taas enkelin ilosanoma
kohta korviin kajahtaa.
Se sanoma monien riemuistensa
meitä taasen muistuttaa.

Että Jeesus lapsosen herttainen
on tallihin syntynyt.

Minä paimenten kanssa kiiruhtaan
sinne tahdon mä riennellä nyt.

Kun valkeaa maata katselen,
sydän kiittävi Jumalaa,
kun kautta Jeesus lapsosen
sydän puhdas olla saa.

Vain usko yksin käsittää
mitä talvas meille tarjoaa.
Kaikki lahjaksi meille välittää
vain armosta, armosta saa.

Sinä rakkahin, joulun lapsosen,
meille oikea joulu taas tuo.
Että jouluvalomme säteillen
kunniaksesi valonsa luo.

Taimi Haapa-aho

Näin rustattiin joululehteä

Kahtena edellisvuotena oli jo ilmestynyt Kuortanes-Seuran Joulukun, kun sain sanan, että minut on valittu toimituskuntaan. Tuli sitten puhelinsoitto silloiselta päätoimittajalta Pentti Harjulta ja se oli kokouskutsu. Kokoonnuimme kunnantalon kokoushuoneeseen eräänä iltana tasan klo 18 sen vuoden ensimmäiseen istuntoon. Paikalla olivat, jo mainittu Pentti Harju, Eeva Peltola, Heikki Mäki-Hallila, Iivari Honkola ja allekirjoittanut. Tunsin olevani perin epävarmalla pohjalla enkä tiennyt "toimittamisesta" mitään, pidin, että nuo toiset olivat jo tekijöitä alallaan. Minut toivotettiin tervetulleeksi porukkaan ja niin alkoi työ, jota on jatkunut aina näihin päiviin.

Touhua ja tohinua oli vielä silloinkin, kun teimme kolmatta joululehteä. Oli sakset, liimapullo ym. työkalut esillä, sillä kaikki kuvat ja Iivarin tekemät tekstipiirroksot me sivu sivulta liimasimme ja laittelimme omalle oletetulle paikalle edellisvuoden lehteä apuna käyttäen. Nykyisin painossa osaa-

MAAILMALLE

Metsän läpi valtatielle kotipolku vie
sitä pitkin maailmalle lapsosen käy tie.

Isän äkkiarvaamatta kuolo kylmä vei,
äiti sortui suruhunsa noussut enää ei.

Kotituvan armahimman otti outo mies,
vierahien viritellä jäi nyt kotilies.

Vierahille pihakoivun linnunlaulu soi
vierahille sydämille honka huminoi.

Vierahille jäivät kaikki, metsät, niityt, haat,
kisakentät, kivet, kannot, metsän marjamaat.

Kaikkialla missä vielä isän muisto on
siellä vieras mies nyt ottaa oman komennon.

Xidin huoltien silmäterä, kaunis kukkamaa
senkin aivan outo nainen ornaksensa saa.

Missä ennen pikkusiskoin raikas nauru soi
siellä vieras lapsilaua nyt kai karkelo.

Siellä ovat ihanimmat vuodet vierineet,
sinne kaikkein armahimmat muistot liittyneet.

Sinne häipyi ikuisesti lapsuus huoleton
sinne jäivät säteet kaikki onnen auringon.

Raskahalta tuntuu taival, kaipuu rintaa syö,
suru suuri on sydämessä, ympärillä yö.

Kauemmaksi yhä polku pitkä vie.
Minne kerran päättävä on orporaukan tie?

vat asian, että sinne vain syötetään materiaali — melkeinpä tulojärjestyksessä, päätoimittajan sanoessa mihin kohtaan sen lehdessä haluamme. Kun teimme lehdessä näin valmiiksi, on selvää, että aikaa kului. Yksitellen luimme ääneen käsikirjoituksen, keskustelimme siitä, korjasimme pieniä virheitä, jos niitä oli — ja kuin huomaamatta usein edellä luetun vanhan tapahtuman johdosta, luisti puhe muihin vastaaviin tapahtumiin. Siitä se sitten rönssylli vielä vanhempiin juttuihin, mehevoitui ja hiin olimme taas kaukana lehden toimittamisesta. Mutta juuri nuo sanalliset sivuhypyt olivat se suola, joka teki iltamme mielenkiintoiseksi. Kun esim. Mäki-Hallisen Heikki kertoi jotain ajat sitten tapahtunutta, -murteen ja sanonnan taitajana — uskon, että me kuulisimme ne Sannat, Kreetat, Juhat ja Matit ja heidän vaelluksensa juuri oikeassa valossa ja tapahtuma-ajan hengessä. Näin avartui kuva kotiseutume usein jo edesmenneistä ihmisistä ja hiin elämäntavoistaan. Jo muutaman kokoonontumiskerran jälkeen "havaattin", että on se cnenpotku, kun minut on kelpuutettu tähän joukkoon.

Loka-marraskuussa oli useita kokoonontumisia aina siihen asti, kunnes koko materiaali linoitussivuja myöten oli painossa. Kotiin naputtelimme koneella käsikirjoitetut luskat ja Iivari kuvitti ne näkemysensä perusteella. Jo aikaisemmin sanoin, että aikaa kului. Usein kello näyttikin jo uutta päivää kun lähdimme koteihimme. Sitten tuli se päivä jolloin käsissämme oli oikeatodokset. Teas olimme asiassa ja tarkasti etsimme oisiko ladonnassa tullut virheitä. Olipa niitä ja alkuvuosina korjesimme ne kaavan mukaisesti, — tietysti apukirjallisuutta käyttäen — nykyään sekun on melko pieni ja yksinkertainen juttu. Lehti ei ole koskaan pyrkinyt tallentamaan kielipolillisesti virheetöntä tekstiä, se on paremminkin halunnut tuoda esiin sen olkan hengen, joka sisältyy omaperäisiin ja sanarikkaisiin kirjoituksiin. "Kirjailijan" vapaus on juuri se kynän jättämä jälki, jossa elää oma yksilöllinen leima.

Tuli sitten se joulukuun alkupäivien päivä, jolloin lehti oli käsissämme. Hiljaisina sen sivuja kääntelimme. Jokainen odotti, kuka nyt sanoisi ja mitä? Se oli jokavuotinen kysymys, onko tämä numero niin hyvä kuin edellinen? Ja vastaus, ensivuonna yritämme taas ja onnistumme paremmin. Niin ovat vuodet kuluneet. Lehti on nyt tänävuonna 20 vuotias. Se on lyhyt ikä tällaiselle julkaisulle, mutta paljon on aika muuttanut toimituskunnan kokoonpanoa tälläkin ajalla. Osa on muuttanut paikkakunnalta, tai muuten jättänyt tehtävän ja osa niistä vanhemmista taitajista ovat saaneet iäisyyskutsun ja levon kotiseudun hietakehdossa.

Kukaan meistä ei voi pysäyttää ajan kulkua, siksi onkin mielekäs toimia "meidän ajalla" ja tallentaa sitä vanhaa, joka on jo vanhaa ja tätä päivää, josta tulee vanhaa. Kuortanes-Seuran Joulukun on koettanut tehdä näin, niinä 20 vuotena, jolloin se on tullut melkein jokaisen kuortanelaisen kotiin.

Sirkka Kantola

YHTEISKOULUSSA KIRJOITETTIIN

Kuortanes-Seuran Joulun toimikunta järjesti perinteisen kirjoituskilpailun Kuortaneen lukion VIII luokalla. Seuraavien oppilaiden kirjoitukset palkittiin:

Sirpa Ekola, Seija Märijärvi, Raija Rantala, Heikki Sippola.

Kiitämme kaikkia osallistujia tasaväkisestä kilpailusta ja toivotamme menestystä kevään kirjoituksissa.

KERRAN VIELÄ LUONNON PUOLESTA

Aamu herää. Se levittäytyy kaikkialle. Metsä rapsahtelee saappaitten alla. Puolukanvarvut ovat kipuristyneet lähelle toisiaan: lämpimämpi. Tuulikin värjöttelee vielä puhaltamatta. On ensimmäinen pakkasamu. Lokakuu.

Täällä ei tarvita kelloa. Lintujen laulu tulee kyllä ajallaan, ajallaan tulevat myös metsähiiret koloistaan. Täällä ajan kulua ei huomaa, se kulkee eteenpäin ilman sekunteja, minutteja. Vain kevät ja syksy

merkitsevät jotain. Nyt on syksy, ja metsä on avautumassa täyteen loistoonsa, ennen muuta hiljaisuutta.

Täällä ei tarvita koneita. Varhainen aamu on metsien hetki, kun jokainen kone vielä on hiljaa, kun jo ainen pilvi metsien yllä on puhdas.

Täällä ei tarvita palkkatalusteluita. Ei mesikämmen tarvitse työnantajaa, eivät ketut työehtosopimuksia. Kuitenkin tasapaino juuri täällä on horjumattomin, jotakin syntyy, jotakin häviää, toinen soittaa, toinen ei. Mutta kaikki jatkuu, eikä mullistuksia tarvita.

Täällä ei tarvita sotaa. Ei lintuemo tajuaisi poikastensa kuolleen isänmaan puolesta, jos se ruuanha-

kumatkalta palatessaan huomaisi, että pesäpuun kohdalla on vain pommien jättämä kuoppa.

Täällä ei tarvita ihmistä. Valitettavasti kiertokulun tasapaino olisi tasapainoisempi ilman ihmistä, ja luonto luomakunnan kruununa ei kai olisi yhtä kunnianhimoinen, ei tuhoaisi itseään, ei syöksisi järjestyksensä kaaokseen. Olsi syksy, olisi kevät. Puhtaat. Ja päiväkini olisi metsien hetki.

Huurre sulaa puolukanvarstista. Hämähäkin kostea seitti oksistossa. Auringonsäteet osuvat: kaunistaa. Tuuli saapuu hiljaa, puiden latvat ottavat sen vastaan. Päivä nousee, vielä.

Sirpa Ekola VIII B

TÄRKEINTÄ ELÄMÄSSÄ

Ilman vettä, ilman aurinkoa kukka kuihtuu. Ilman jalkoja ei voi kävellä: ilman siipiä ei ilma kannaa. Sydämetön ihminen tappaa elämänsä: onnellinen katse kertoo paremmasta ihmisestä.

Ihmisellä on vain yksi elämä, niin myös eläimillä, kasveilla, koko maailmalla. Jokainen pyrkii käyttämään elinaikansa saavuttaakseen onnellisen olotilan. Mutta niin paljon kuin on erilaisia ihmisiä, erilaisia luontoa, on myös erilaisia teitä saavuttaa se päämäärä, johon kukin pyrkii. Sinun tiesi on kenties laiveampi kuin minun. Minun tieni vartta saattavat reunustaa kauniimmat kukat.

Koska maailma muuttuu, muutuvat myös vastukset ja ihanteet. Myös sinä muutut. Vaadit itseltäsi ja elinympäristöltäsi yhä enemmän. Sinua eivät enää yksinkertaiset elämäntavat kiehdo, tahdot pois. Elämän tarkeysarvot saavat uusia vi-

vahteita.

Elät omassa satumaailmassasi, jota luulet aidoksi ja todelliseksi. Maailmasi on täyttynyt kiireestä ja korkean elintason mukanaan tuomasta hälinästä. Sinulla ei enää ole lähimmäisiä, mutta et ajattele heitä, koska heidän eivät ajattele enää sinua. Unesi kestää niin kauan, kunnes luulet saavuttaneesi kaiken. Yhtäkkiä sinulla onkin aikaa. Itsellesi ei enää löydy mitään tekemistä, koska olet huolehtinut siitä, että koneet tekevät kaikki puolestasi. Vasta silloin pysähdyt: tunnet olevasi tyhjä. Katselet ympärillesi ja vasta nyt näet, mitä olet saanut aikaan. Istut hiljaa paikallasi, tuskan pisarat kohosivat otsallesi. Sinulla oli kuitenkin hyvä tarkoitus: Yritit luoda paremman maailman itsellesi ja lapsillesi. Nyt sinulla ei ole enää maailmaa eikä lapsia. Unohdit heidät, sinulla ei ollut heille aikaa.

Paljon meni aikaasi hukkaan, lasket päiviä, lasket öitä. Alat kuulla ääntä, joka tulee yhä lähemmäksi — omatuntosi on häissään, se syyttää sinua. Olet tehnyt todella väärin

etsimällä onnea siitä, mistä sen vähiten voi löytää. Sinulle annetaan vielä yksi mahdollisuus, koska aika on vielä jonkin verran jäljellä. Olet onnellinen, että heräsit valheellisesta ja epätodellisesta uni-maailmastasi. Ikävöit vanhoja ystäviäsi, tahdot löytää heidän luokseen uudelleen. Sinun tulee kuitenkin kiihtyä, koska aikasi vähenee ja jalkasi alavat väsyä, kätesi vapisevat. Mutta sielusi saa uutta voimaa. Kaiken aikasi tahdot nyt käyttää lähimmäisesi hyväksi, tahdot ystävästä uudelleen. Kadut hukkaan kuluneita vuosia, mutta ne opettavat sinua näkemään todellisen ja epätodellisen eron. Itsekkyyks ja epäkiitollisuus vaihtuvat onneksi ja kiitollisuudeksi. Sydämesi oppi iloitsemaan sekä sumuisista että aurinkoisista päivistä.

Yhdessä auringonlaskun kanssa laskeudut levolle. Tunnet olosi kevyeksi pilven päällä, näet tähtitietä kauniista asioista. Silmäsi painautuvat kiinni ja avautuvat jälleen samalla kirkaampaan päivään.

Seija Märijärvi 8 A

AJATUS

se on vapaa ja sillä on siivet, joilla se lentää.

Sillä on kyky lentää menneisyyteen ja tulevaisuuteen, tehdä mahdollomat mahdollisiksi.

Mikään ei voi rajoittaa sitä, sillä on oikeus olla hyvä tai paha, tai vaikka molempia, se saa meidät onnellisiksi siirtäessään meidät pois tästä hetkestä. Ja vaikka se saisi meidät surumielisiksi,

on tunteissa mukana myös hiukkanen onnea. Tunne on aitoa, jos se on saanut alkunsa ajatuksesta. Aidot tunteet ovat kauniita.

Raija Rantala 8 A

SUOMALAINEN KOULU V. 2000

Paljon ovat ajat muuttuneet siitä, kun Lauri, Juhani, Simeoni, Tuomas ja muut veljet istuivat lukkarin pitkän pöydän ääressä. Silloin jäi monta huijattua lukkarin sormen ympärille. Aspiskukko ei mennyt helposti veljesten visaisiin kalloihin. Mutta veljekset perustivat ensimmäisen kouluhallituksen. Joku voi sanoa, että se oli hieman omavaltaista, mutta ainakin se oli nopea ja tehokas, päinvastoin kuin nykyään. Kerran vain 'leikahti' Jussin pussi, ja niin veljekset kaapaisivat kilvan vapauteen.

Nykyään ei tarvita enää Jussia pusseineen. Mutta ei lähde myöskään oppilaiden päästä huijattuihin. Päätti ehkä alaluokkalaisten tapellessa välitunnilla. Sen sijaan on teiniliittoa, opettajainkokousta, oppilasneuvostoa, johtokuntaa, oppilasturvaa, vanhempainneuvostoa, kannatusyhdistystä, opettajainhuonetta ja nyt, kun muuta ei ole keksitty ja yksi hieno nimi on jäänyt käyttämättä: kouluneuvosto: ja sen mukana vasemmistoa, oikeistoa, keskustaa, sosialismia, kapitalismia ja vaikka mitä. Nyt alkaakin haajaannus olla täydellistä. Ennen oli juopa oppilaiden ja opettajien välillä, nyt alkavat myös oppilaat jakautua entistä selvempiin ryhmiin. Kaiken tämän keskellä tekee joskus mieli tarttua pussiin ja helauttaa.

Mutta kehitys jatkuu. Pian saatataa Juhani istua koulun baarissa suuri käyrävarsinen piippu hamppaisa. "Neiti, samanlaiset! Koulu maksaa!" hihkaisee Juhani. Hetken kuluttua tarjoilija tuo oluet, asettaa

toisen Juhaniin eteen ja toisen Laurille, joka istuu vastapäätä Juhania. Sivullinen ei erota tarkasti heidän sanojaan, syynä on orkesteri, joka soittaa jotain historiallista bluesia salin perällä melko monen desibelin voimalla. Mutta erottaa kuitenkin selvästi, että he puhuvat koulusta. Lauri valittaa koulun liian kovaa työtahtia. Hänen mielestään on liian rankkaa, että heidänlaisessa puorukaisessa kumpikaan ei ole täyttänyt kolmekymmentä, laiteetaan joka kuukausi viikoksi kouluun. Onneksi sentään työviikoksi, siihenhän ei kuulu muuta kuin neljä päivää, mutta joka päivä neljä tuntia, mistä nyt tosin kaksi on ruokatuntia, mutta kuitenkin. Juhani sitä vastoin voimakkaampana ei ajattele niinkään kovaa työtahtia, vaan hän kestää kaiken kuin mies, valittamatta. Hän noituu sen sijaan sitä, että valta keskittyy liaksi opettajainkokoukselle. Sehän saa määrätä baarissa esiintyvän orkesterin kotimaan ja luokkien ikkunaverhojen värin, josta opettajainhuoneessa käydäänkin kovaa keskustelua. Ja koska oppilasjunta on vapauttanut rehtorin kaikista tehtävistä, ei hän Juhaniin mielestä tarvitsisi myöskään työhuonetta, ja huone voitaisiinkin palauttaa entiseen käyttöönsä: siivouskomeroksi. Laurin mielestä lukukausimaksuja olisi myös korotettava, opettajathan eivät maksu nykyään muuta kuin 200 mk lukukaudessa saadessaan opettaa meitä.

Kello soi. Juhani ja Lauri juovat oluensa loppuun, etsivät kasvoilleen miltei näännyksien rääkätyn ihmisen ilmeen ja lähtevät laahustamaan kohti hiesiä, joka vie heidät suoraan luokahuoneeseen.

Kal'tien oppilaiden lähdettyä saapuu baariin kaksi pientä, har-

maatukkaista, kumaraselekäistä miestä. Siinä ovat rehtori ja yksi koulun opettajista. He pölyilevät pelokkaina ympärilleen ja ovat sen näköisiä kuin olisivat valmiita pinnakaisemaan hurjaan raviin. Opettajan puheesta käy ilmi, että rehtori on ollut toimeksaannuttamassa jo kuukauden ja kolme päivää: se on sankarillinen saavutus, sillä 12 hänen edeltäjänsä on ollut toimeksaannuttamassa, ennen kuin he ovat olleet toimeksaannuttamassa kolmea viikkoa. Eräs siksi, ettei hän huomannut tervehtiä erään oppilaansa lasta puistossa. Eräs toinen tuhlsi koulun varoja anteeksiantamattomalla tavalla, hän käytti kolme arkkiä paperia viikossa.

Sitten seurasi rehtorin ja opettajan päivän paras hetki, kun he yhdessä rupeavat muistelemaan kultaista 1970 lukua. Oli teiniliittoa, opettajainkokousta, oppilasneuvostoa, johtokuntaa, oppilasturvaa, vanhempainneuvostoa, kannatusyhdistystä, opettajainhuonetta ja kouluneuvostoa. Nyt on vain oppilasjunta.

HEIKKI SIPPOLA

*****

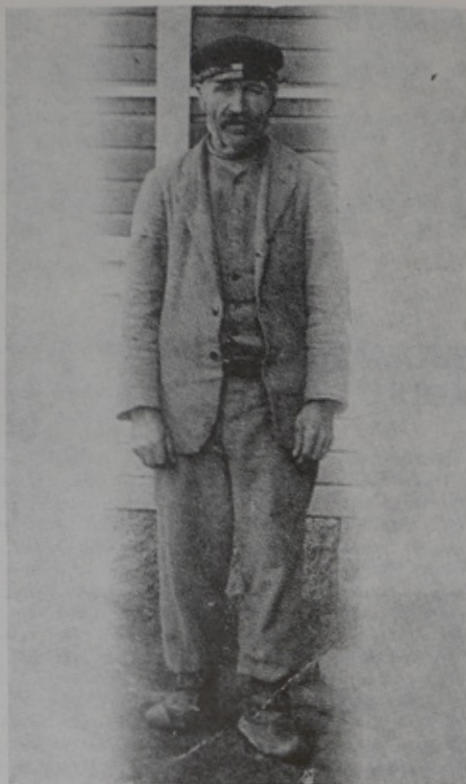
Iltapuhde maalaistalossa

Talvinen päivä alkaa hiljalleen hämärtyä. Miehet tulevat tukinajosta parireellä, pankoilta istuen ajavat pihaan, mihin hevonen mielellään pysähtyy. Useimmiten hevonen oli aivan märkä, valkoisen kuuran peittämänä. Katselin usein miten se aisoista päästyään käveli pehmoiseen lumeen, laskeutui polvilleen ja samassa kellahti lumeen. Hieroi ja piehtaroit yrittäen päästä ympäri. Ellei onnistunut nousi seisalleen ja laskeutui toiselle kyljelleen. Uusi yritys, jo onnistui ja vieläkin onnistui. Näki mitenkä oli sille suurta nautintoa puhdistautua ja vapautua raskaasta päivän työstä. Siitä se sitten jaloilleen ja tanakasti seisoen puhaltien ravisteli voimakkaasti itsensä puhtaaksi, että lumi pölyysi. Näin se suoritti tärkein tehtävänsä, puhdistautumisensa. Tämän jälkeen se käveli talliin, missä jo heinät ja juoma olivat valmiina pilttuussa. Tallin ovi laitettiin kiinni. Miehet menivät tupaan kenkiään kopistellen. Siellä odotti miehille tulokahvi, jonka sai juoda lämpimikseen.

Minä siskon kanssa puita kantamaan ennenkä tulee aivan pimeä. Meidän täytyi pitää huoli, että loukko oli illalla puita täynnä. Ellei muistanut päivän aikana kantaa, niin täytyi kantaa pimeällä. Sitä ei monta kertaa halunnut tehdä, koska pimeässä pelotti niin mennä pihalle. Tuntui siltä, että joka nurkasta hyökkättäisiin. Oli se aivan kauhea tuntu siihen aikaan.

Saatuamme loukon täyteen puita tupia olikin jo aivan hämärän peitossa. Ainoastaan takassa oleva tuli valaisi uuniloukkoa. Perätupa tuntui aavemaisen pimeältä. Kaikki tuvassa olevat kerääntyivät takkatulen ääreen. Iltapata kiehui takalla ja siinä istuimme vain tulta tuijottaen. Ei voinut eres läksyjä lukea. Se oli hieno hetki, siinä vain istua ja olla hämyssä illan. Kissi hyrräsi sylissäni ja samassa pinkaisi pois, kun kuuli porstuvasta kolinaa. Arvasi, että navetasta tullaan ja annetaan lämmintä maiktoa. Saikin ensimmäisenä ateriansa.

Niin oli hämytunti mennyt. Isä sytytti lampun ja laitettiin iltaan pöytään. Kun oli syöty alkoi niin sanotut puhdetyöt. Toiset miehet nikkaroivat ja toiset tekivät ränkiä. Talvella olikin aina nikkaripöytä tuvassa. Siinä sitten hakattiin ja höylättiin. Naiset karstasivat ja kehräsivät. Me nuoremmat läksyjä lukemaan ja tavallisesti aina ääneensä paukutettiin, kun ei ne muuten tuntunut päähän jäävän. Toisinaan innostuttiin laulamaan koululauluja kaksiaäni-
sesti kuten koulussakin. Eikä meitä koskaan kielletty siitä laulamasta. Muutakuin vanhin veli joskus sanoi, että älkää aina loilottako. Aiti aina sanoi, että

Mies menneeltä ajalta

Tervanpolttaja, maanviljelijä ja -raivaaja. Itsekin juureva kuin tervaskanto, vaateparsi kotikutoinen, pieksusaappaat suoralla lestalla ja kiiltävällinen päässä. Ryhtiä ei vuosien paino ole saanut taipumaan. — Moni tuntee tämän kuistin seinustalla seisovan. Erkki-Juhan Kustaanpoika Hallilahan siinä. — Kuvan läh. P. M-H.

antaa niiden laulaa. Hän kuunteli mielellään ja niin me taas laulettiin sydämen pohjasta. Joskus taas innostuttiin kyselemään arvoituksia siinä työn lomassa. Tämä olikin hyvin hauskaa ja perhettä yhdistävää. Siinä meni ilta äkkiä työn ja huvien merkeissä.

Vähitellen höylääminen pysähtyi ja rukit hiljeni. Meidän piti lakaista lastut kasaan. Miehet istuivat penkillä pyyhkien hikeä otsaltaan. Isä kävi tallissa yöstämässä hevosen ja katsoi, että siellä oli kaikki kunnossa. Toi yöastian tupaan ja lukitsi ovet. Niin jokainen toisensa perään vetäytyi väljyjen alle. Pian oli kaikki hiljentynyt, ainoastaan seinäkello raksutti tasaista ja rauhallista tahtia, mikä tuntui kotoisen turvalliselta kuunnella ennen nukahtamista.

Eila Saari

Muistikuva 30 vuoden takaa

Sinne missä miehiä tarvittiin palasi lomaltaan Kuortaneelta Savolaisen Sulo. Kesä oli kallistumassa syksyyn sotavuonna 1943. Romantiikka kukki sodanikin varjossa.

Sen tunsin Sulo, joka oli kihlannut lomalla olleensa morsiamensa, Linna-Hynnin Ailin. Kihlalomaa ei otettu hetken mielijohteesta. Ei myöskään siksi, että pääsisi pois rintamalta vähäksi aikaa. Aili asui Sulon mielessä niin vankasti, että vihkilomaa siitä piti lähteä havittelemaan. Näin kertoo Sulo:

— Olin lähettinä kompaniassa. Tiedustelin ensin lähimmiltä tovereiltani ja sitten esimiehiltäni, pas-

Martti Keski-Kuljua muistellessa

Vähitellen siirtyvät lapsuuteni aikaiset leikkikoverit "Kuljun pihasta" kirkon juurella olevaan hienoon hietakehtoon. Ne jotka 50-60 vuotta sitten olivat nuorisoa nousevaa ja temmelsivät ikä kautensa mukaisissa puuhissa ja harrastuksissa kotiansa pihalla ja joen rannoilla, ovat lähes kaikki kulkenet tämän maallisen vaelluksensa päätökseen saakka. Se on Jumalan säätämä elämän ja maailman järjestys. Ei meillä täällä ole pysyvää kaupunkia. "Elo täällä kuin unta ja varjoa on, kuni kuohuva koski se on levoton, veden lailla se hiekkahan haihtuu." Ja kuitenkin, me emme murehdi niinkuin se, jolla ei toivoa ole, sillä Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Jeesuksessa Kristuksessa.

Martti Keski-Kulju oli nuorimmaisista siinä poikajoukosta, joka paljon yli puolen vuosisataa sitten kokoontui useimmiten Keski-Kuljun pihaan ja tuopaan, milloin leikkimään, milloin urheilemaan, tekemään temppujaan ja kilpailemaan monilla tavoilla. Sitten tulivat koulunkäynnit, tuli vapaussota, jossa Heikki Keski-Kulju antoi henkensä isännän vapauden puolesta. Tuli aikuisajan tehtävät ja velvollisuudet. Martti Keski-Kuljun lahjakkuus on erityisesti tullut ilmi niissä vaativissa kunnallisissa tehtävissä, joita hän on hoitanut omassa kotikunnassaan vuosikymmenien ajan. Niitten suorittamisesta hän olisi ansainnut huomattavaakin julkista tunnustusta. Hänellä oli myöskin tavallisuudesta poikkeavaa taidellista lahjakkuutta, kuten veljellään Väinöllä. Talon isäntänä hän piti kiinni siitä, että "isännän askeleet pellon höystävät". Ahkeruus, tunnollisuus, työnteko oli hänelle enemmänkin kuin luontaista.

Rakkaan puolison poimeno vain muutamia kuukausia sitten loi Martti-isännän aina iloiseen ja valoisaan olemukseen oman vakavan sävynsä.

"Täällä on kuin kukkasella
aika lyhyt meillä
siellä ilo loppumaton
niinkuin enkeleillä"

Reino Ala-Kulju

saiskohan pyytää vihkilomaa, kun kihlalomaa oli ollut hiljattain. Yllyttivät ne anomaan ja vakuuttivat kaikki, jotta sehän jos mikä on tarpeellinen loma, kyllä sen varmasti saa. No, mikäpä siinä, tuumasta toimeen ja loma tuli.

— Tällaisia tapauksia varten myönnettiin 10 vuorokautta lomaa. Sellaiset olivat ukaasit minunkin taskussani, kun läksin Äänislinnasta tulevalla junaalla. Ydensuuntaiseen matkaan laskettiin kuluvan aikaa kaksi vuorokautta.

— Niin sitä tultiin Lieksasta Joensuuhun ja oltiin jo lähellä Jyväskylää kun juna suistui raiteilta. Oli siinä sekamelskaa kerrakseen. Aikaa hukkaantui paljon, sillä apujunat olivat lujassa ja muuta kyytiä ei oikeastaan ollut. Ei vain odotettava, että Tampereelta viimein saatiin juna jatkamaan matkaa siitä, mihin toinen oli sortunut.

— Saapui kun saapuikin sulho pari päivää myöhästyneenä Kuortaneelle ja Linna-Hynnillä. Toisin kävi kuin oli suunniteltu - ei ehditty häitä valmistella. Mentiin vain vihille. Sen suoritti silloinen kappalainen pastori Risto Nivari. Silloin merkittiin 21. elokuuta 1943. Itse rovasti, Evert Soini, tuo vakaa Kuortaneen kirkkopatriarkka, joka piti seurakuntalaisistaan hyvän huolen, ei kirjoittanut vihkitodistusta nytkään ohimennen. Kun hän näki, että mies, tämä Savolaisen Sulo, oli kotoisin Rautavaarasta eikä ollutkaan tunnettuja "nokiottia", hän kysyi Aililta varsin painokkaasti: "Tunnetko sinä nyt sitten varmasti tämän miehen hyvin?" Siihen Aili vastasi hyvin tomerasti tuntevansa. Sanoi vielä, että on se uskovaanikin. Vihkitodistus saatiin.

Hyvä morsian olisi kaivannut hyvät häät. Kun ei niitä ehditty pitää, se kaiveli Sulon mieltä. Kaiveli silloinkin kun hän oli saapumassa kompaniassaan takaisin siellä kaukana.

— Vaan hämmästyinpä minä aikatavalla lähes työssäni, sillä aseveljet olivat kunniakujuksa. Arvelin, että taitaa olla jotkut juhlat tulossa ja meinasin poiketa siitä sivuun ja katsoa kuka yhäisyys sieltä perästä astelee. Siitä sitten yksi sanomaan, että astuhan Sulo sinä vaan sitä kujaa! Vielikin suurempi oli hämmästykseni kun kysyivät: "Saataiskos me pitää vähän häitä?" "Ei kai nyt minulla mitään siitä vastaan ole juurihan itsekkin tuln vihkilomalta", minä siihen sanomaan. "Mutta tarkoitus olisi, että Sulon häitä tässä juhlittaisiin!" Mikäpä se siinä, mutta ei minulla ole tarjota tupakkaa ei viinaa!"

— Ei haitannut puute. Juuri silloin oli Onni Laihanen kumppaneineen viihdytyskiertueella ja olivat niitä pyytäneet pitämään juhlaa yllä. Niin alettiin. Hauskaa oli, mutta eivät onnistuneet nännäkään "häät" pitkään. Nousi kova ukonilma ja tuli päälle. Pisti kaikki paikat pimeiksi ja myräksi. Siihen loppuivat häiden räpäläiset.

— Vaan se kunnollisten häiden pitämättömyys on painanut vieläkin mieltä. Jo siitä tänä kesänä arveltiin, että eiköhän näin 30:n vuoden perästä onnistaisi. Pitämättä ne häät kuitenkin jäivät. Näin kertoili Sulo. Vaikka ei häitä pidettykään, oli liitto silti luja ja pysyvä — onnellinenkin siinä kuin mikä tahansa — Ailin ja Sulon tuntein sanoisin onnellisempikin. Osaltaan sitä voivat todistaa neljä lasta ja jo kasvava kolmaskin sukupolvi.

— ohari —

Kirkonkylän kansakoulun alkuvaiheita

Kahdeksantoista vuoden ponnistelujen jälkeen Kuortaneelle saatiin ensimmäinen kunnan perustama kansakoulu, joka avasi ovensa 7. päivänä lokakuuta 1885. Tätä ennen oli toiminut yksityinen kansakoulu kaksi lukuvuotta, kuten toisaalla tässä lehdessä olevasta kirjoituksesta käy selvile.

Kunnan kansakoulu aloitti toimintansa omilla tiloilla, mutta monet vaivat ja vastoinkäymiset oli ollut voitettava, ennenkuin koulurakennukset ja muut asiat olivat siinä kunnossa, että koulutyö voitiin aloittaa. Kuntakokoukset olivat jatkuvasti suhtautuneet kouluasioihin vastahakoisesti, m. m. opettajan palkkaus kunnan osalta ei tahtonut millään järjestyä sillä tavalla, että olisi ollut riittävät perusteet anoa valtionapua. Palkka-asia järjestyi vasta sitten, kun kuntakokouksen aikaisemmin valitsema johtokunta uhkasi erota ja esitti, että vastustajat valitsisivat uuden johtokunnan.

Varmaan eniten vaivaa oli nähnyt rakennustoimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajan, kauppias Karl Edvard Bergmanin lisäksi Siimon (Simuna) Kokkila, Kustaa Hallila, Juha Yli-Kuha, Heikki Heikkilä, jonka valtuutettu sijainen oli Juha Rasin-perä sekä Juha Haavisto, jonka tilalle helmikuussa valittiin Aleksander Ala-Kulju (Kulju). Rakennusvaiheen loppuajaksi valittiin puheenjohtajaksi Ala-Kulju, "koska vakinainen puheenjohtaja muun virka ammatiltaan tähden ilmoitti tahtovansa virkaeroa".

Rakennustoimikunnan tehtävät olivat moninaiset. Oli hoidettava tonttiasista kaluston teettämiseen kaikki mahdollinen sekä lisäksi rakennuskassan tilit. "Päätettiin: että se maapalsta joka talokas Erkki Ylihallilta on koululle lahjoittanut: suuri alaltaan noin 142 kyynärää pitkä ja 95 kyynärää leveä, on tehtävä peltomaaksi koulun tarpeeksi, vaikka tämä maa on tätä ennen määrätty koululle kartanotontiksi. Mutta kuin maa on sopimaton siinä suhteessa, että se on niinikään arentimaa ja siis 50 vuoden kuluu voitua voipi mennä koululta pois, taikka silloin suurella maksulla lunastettavan, niin tehtiin sovintova kanttori H. Klemetin kanssa, siten että, hän luopui lukkarin puustellin maasta, koululle sopiva ja riittävästi maata: kohta edellämainittu Erkki Ylihallin maan rajalta ilman maksutta." Näin ratkaistiin koulun rakennuspaikka.

Suuren työn aiheuttivat erityisesti kökkien järjestäminen. Kuntakokous oli näet päättänyt, että pitäjäläisten on toimitettava kököillä kivijalkakivet ja rakennushirret. Kivijalkakivien ajoa varten oli seuraava ilmoitus: "Kuntakokouksen päätöksen mukaan käsketään kansakoulun kiviä ajamaan, Perjantaina ensi tulevan Tammikuun 2. päivänä Kuhan kalliolta etuudesta Myllyvuodesta Kallioniemi ja siitä seuraavat talot Sarvikkaallen, kuin myöskin Palomäestä Koskelan taloihin, jotka ovat veroltansa pienempiä 8:s osa manttalla yhdellä hevosella, Kahdeksasosa manttaliset ja sitä isommat talot kahdella hevosella, ja seuraavana päivänä lauantaina Tammikuun 3:s päivä Haaviston ladasta Kettukangalta, Leppälän ja Pollarin kinkerikunnat. Kuljun kingerikunta Myl-

lymäeltä Viitasaaressa ja Koiviston talosta Honkolaan kuin myöskin Ruvismäet ja Märijärvet. Matkan lyhyiden vuoksi pitää pienten talojen hakea kaksi kuormaa ja isompien 4 kuormaa joka tällä tiedoksi tehdään, Kuortaneella Joulukuun 19. p 1884 Kansakoulun rakennusjohtokunta". Hirsien toimittamista varten pitäjäntalot oli "pantavat viiteen luokkaan mantaalinsa suhten ja sillä perustuksella: on sitten koko puidenmäärä toimikunnalta jaettava". Tilkkeitä enempää kuin muitakaan tarvikkeita ei hankittu kaupasta ja siksi oli tarpeen seuraava päätös: "Sammalia, joita tarvitaan noin 100 matkarinnia; päätettiin ottamaan nyt heti kevään varaksi 10. matkarinnia, sammalia, joita saadaan kirkkokankaalta." Joulukuun 4 p. 1885 (johtokunta): "Koska useat torpparit ovat laiminlyöneet velvollisuutensa tuoda sammalia koululle rakennuksen aikana ja on täytyt nyt muolta ostaa, niin päätettiin kysyä kunnalta: ovatko ne laiminlyöjät velvoitettavat maksamaan sammalrästinsä rahalla, ja vaaditaan vähintään 1 mk kuormasta (tahi 1 mk 50 p)."

Toimikunta tarjosi urakalla tehtävöksi erilaisia töitä ja hankintoja, kuten 16 sylvä kattopäreitä sekä puiden sahaus palkeiksi ja laudoiksi, 10.000 tiiltä "ehjät ja hyväksi potetut", akkunalasit, ovi- ja lasin värkät nikkarilla, muurikivet Mustapäsen kalliosta, eri huoneiden lattian ja välikaton pano kukin eri urakkana, pulpettien teettäminen jne. Rakennusmestari (työnjohtajaksi) toimikunta oli valinnut keskuudestaan talollisen Juha Yli-Kuhan 4 markan päiväpalkalla. Väillä hoidettiin maksuasist ja pidettiin huutokauppaa, jossa myytiin koulukassalle kuuluvia lainamaksuina jyvää, ruista ja ohraa. Ja niinpä vain kävi, että kun rakennustoimikunnan ensimmäinen kokous (pöytäkirjan mukaan) oli ollut elokuun 11. päivänä 1884, olivat koulurakennukset seuraavana syksynä lokakuun alussa niin valmiit, että koulu voitiin aloittaa. Toimikunta saattoi vähitellen jättää tehtävänsä ja johtokunta otti koulun hoitoonsa. Nyt aikaansaatu koulurakennus oli myöhemmin seurakuntatalona, ja se purettiin kesällä 1973.

Koitti merkittävä hetki, josta johtokunnan pöytäkirja kertoo: "Koulu avattiin ja oppilaita vastaan otettiin 7. p. Lokakuuta. Tässä oli johtokuntakin koossa. Muutamat oppilaat vapautettiin sisäänkirjoitus maksuista köyhyyden tähden. Oppilaita ilmoitettiin ainoastaan 12 poikaa ja 8 tyttöä, mutta lisää odotettiin vielä täksi lukukaudeksi. — Kansakoulun avasi Johtokunnan Esimies Kirkkoherra W. Johanson pidemmällä puheella, jossa esitteli opin ja sivistyksen tarvetta ja sitä suurta hyötyä, mitä opista yleensä ja kristillisestä opista erittäin on kaikissa ihmiselämän oloissa. Kun esimies oli puheensa päättänyt rukouksella ja siunausta toivottamalla, puhui virkaansa astuva opettaja I. Tamminen opin ja sivistyksen välttämättömyydestä." Näin koulu pääsi aloittamaan säännöllisen toimintansa — ja näin oli samalla alkanut kunnan kansakoulutoimi Kuortaneella.

Koulun johtokunta oli tuohon aikaan se, joka vastasi miltei kaikista koulun asioista, ja sillä oli laaja

päättävältä. Ensimmäinen tärkeä tehtävä oli valita opettaja. Koulu oli aluksi yksiopeettainen, ja kahdeksasta hakijasta valittiin Isak Tamminen koulun ensimmäiseksi opettajaksi. Hän oli ollut aikaisemmin kaksi vuotta Jalasjärvellä.

Raha-asoidenkin hoito kuului johtokunnalle, joka valitsi keskuudestaan ensimmäiseksi kassanhoitajaksi kauppias Bergmanin, entisen rakennustoimikunnan puheenjohtajan. Rakennustoimikunta oli jättänyt tehtävänsä joulun alussa. Pulmallisakin asioita tuli eteen, kuten johtokunnan pöytäkirjasta 12. 12. 1885 ilmenee: "Johtokunta oli tullut kokoon tällä kertaa siitä syystä, kun herra läänin Kuvernööri oli evännyt valtionavunlauseksen tämän vuoden Loka-, Marras- ja Joulukuulta, ja tuumittiin mitä oli nyt sen päätöksen johdosta tehtävä. Hetken tuumailtua ja mietittyä päätettiin lähettää alammainen valituskirja H. K. Majesteetillensa Keisarilliseen Suomen Senaattiin." — Valtionavun eväys koski opettajan palkkausta, koskapa "ensi pulasta toivotaan päästävän siten, että koulukassaan lainataan ja sieltä annetaan opettajalle, kunnes anottu apu saadaan".

Opettajan viljelysmaat piti saada kuntoon, ja niin-pä myytiin huutokaupassa urakalla (halvimmalla) tehtäväksi monet työt, mm. ojat, jotka piti tulla "5 korttelia leviää ja 2,5 korttelia syvää. Sitä otti luodakseen leski Sanna Porkkuunen 300 syltä, Matti Mäkyynen 100 syltä ja Matti Haveri 100 syltä. Kaikki 3 penniin sylen".

Johtokunnan toiminnan pahin vaikeus oli ainainen rahapula. Kunnan myöntämät rahat riittivät alkuvuosina hädin tuskin opettajan palkkaukseen. Usein rahaa oli lainattavakin, ja mm. poikien ksisityökalustoa hankittiin myymällä keväisin huutokaupalla heidän tekemiään käsitöitä.

Koulun ensimmäiseen johtokuntaan, jonka kuntakokous oli valinnut 23. 02. 1885, kuuluivat puheenjohtajana kirkkoherra Wilhelm Johansson, "joka myös on kirjuriina", rahastonhoitajana kauppias Karl Edvard Bergman ja muina jäseninä lautamies (myöhemmin siltavouti, poliisikonstaapeli) Siimon Kok-

kila sekä talokkaat Juha Rasinperä, Kustaa Hallila ja Matti Märjenjärvi. Näistä Johansson, Kokkila, Rasinperä ja Märjenjärvi olivat v. 1881 olleet perustamassa yksityistä kansakoulua. Rakennustoimikuntaan taas olivat kuuluneet Bergman, Kokkila, Rasinperä ja Hallila. Nähtävästi tehtävät kokoonuivat myönteillisimmin kouluun suhtautuville henkilöille.

Oppilaita tässä ylempässä kansakoulussa oli ensimmäisellä syyslukukaudella 20, mutta kevätlukukaudella jopa 31. Kahdeksana alkuvuotena oppilasmäärä oli siinä 20-25 paikkeilla, mutta joinakin lukuvuosina nousi kevätlukukaudella jopa yli kolmekymmenen. Syyslukukaudella oli säännöllisesti vähemmän. Sisäänkirjoitustilaisuudessa, mikä tapahtui tavallisesti lokakuun alkupäivinä, oli hyvin vähän oppilaita, useimmiten 12-15, mutta joulun mennessä heitä oli jo tavallisesti kahdenkymmenen paikkeilla. Syksyllä 1888 sisäänkirjoitettiin vain viisi varmaa tulijaa. Toisen lukuvuoden alkaessa on pöytäkirjaan merkitty seuraava kohta: "Sitte puhui opettaja Tamminen muutaman sanan sukkutellen siitä opin, taidon ja tiedon halveksimista, jota niin yleensä kansassa osotetaan kansakoululle ja kaikille pyrinnoille, joilla kansan sivististä edistymistä ja jalostuttamista tarkotetaan. Sen jälkeen kirjoitettiin kouluun ainoastaan 13 oppilasta." Keväällä 1890 oli 26 oppilasta, kaikki poikia.

Koulunkäynti oli hyvin epäsäännöllistä. Oppilaita jäi pois kesken lukukaudenkin ja uusia tuli. Monella oli runsaasti poissaoloja, ja jotkut tulivat jatkamaan uudelleen oltauan poissa vuoden tai useitaakin. Alkuvuosina vain jotkut suorittivat 4-vuosisas-toisen kansakoulun kokonaan. Vasta 13. toimintavuoden paikkeilla päästökirjan sai ehkä yli puolet oppilaista, pojista useamman kuin tytöistä. Ensimmäiset päästökirjat annettiin 6. lukuvuoden keuhällä 23. 5. 1891. Saajat olivat Heikki Heikinp. Kuhalampi, Jaakko Tuomaanp. Ahola ja Juho Juhonp. Westeri. Näistä ensimmäinittu, nykyään Heikki Kuha, synt. 28. 3. 1877, on vielä elossa ja täyttää ma-

Jatkun sivulle 25

Kirkonkylän kansakoulu ennen sotia.

YKSINAINEN MUMMO

Eleli kerran mummo isossa metsässä. Siellä oli yksinäistä. Pienessä talossa mummo asui. Se oli hyvin siisti. Kerran oli sateinen päivä ja yhtä-äkkiä koputettiin ikkunaan ja mummo säpsähti ja katsoi oveen ja meni katsomaan kuka siellä oli. Mutta ei siellä ollut ketään. Hän katsoi ikkunaan siellä seisoi orava se oli kevyä ja mummo sai ystävän eikä hän ollut enää koskaan yksin.

Tarja

Kuka on se jolla on syntyesä häntä, mutta ei jalkoja ja kuollessa jalat mutta ei häntää. Mikä se on. Sammakko.

Muistuttaa eniten omenan puoliskaa. Mikä se on. Toinen puolikas.

Maarit Siukola, 3 lk.

SATU MIRRISTA

Olipa kerran mirri, joka oli musta ja valkoinen. Se asui Olkivuoren nimisessä talossa. Kerran he leikkivät koulusta, Mollin, Mirrin, Killin, Kollin ja Nollin kanssa. Killi oli opettaja ja muut olivat oppilaita, Killi sanoi Mirrille, että tule näyttämään Irlanti kartalta. Sitten Mirri tuli näyttämään, mutta Mirri näytti Islannin. Kaikki naurivat. Mutta sitten oli Mollin vuoro. Killi sanoi Mollille, että tule näyttämään Ruotsi, mutta molli näytti Englannin, kaikki taas naurivat. Mutta Molli sanoi ettei ole edes vielä opeteltu lukemaan.

Tea Rinta-aho 3 lk.

MEIDÄN KISSA

Meillä on kissa. Se on löytynyt hautausmaalta. Sen nimi oli ennen Liperi. Kutsomme sitä nyt Lipeksi. Liperi nimi johtuu siitä kun sillä on valkoista kaulan alla ja muuten se on musta. Se on myös leikkisä. Kissa on vielä poikanen. Pidän siitä paljon. Kumpu se pyysisi yhtä leikkisänä ja pienenä niin kuin se nyt on. Mutta kissat kasvavat niin nopeaa.

Johanna Vihma 8 v.

PUKIN PAJA

Tontut pukin pajassa ovat työssä ahkerassa. Kaiken päivää kalske kuuluu kaiku tunteihin kiirii. Pian koittaa joulu-aatto pukki lahjat rekeen saattoi kaikki tontut mukaan liittyy!

Marjukka Virkajärvi 11 v.

JOULU

Kun joulusaapuu on paljon lunta. Kerran jouluna olin pihalla myöhään hiihtämässä. Kun olin päässyt sisälle niin pukki oli tullut jo. Hän ei viipynyt kauan sitten hän lähti. Sitten avattiin lahjat.

Veli Virkajärvi 3 lk 9 v.

LÄMPIMIEN MAITEN LAPSET

Lämpimissä maissa on köyhiä ihmisiä paljon. Niillä ei ole tarpeeksi ruokaa eikä asuntoja. Kaikki eivät voi käydä koulua kun ei ole tarpeeksi rahaa. Yhdistyneet Kansakunnat auttavat köyhiä ihmisiä. Lämpimissä maissa ei ole talvella lunta. Joka sekunti syntyy neljä lasta, mutta yksi heistä saa tarpeeksi ruokaa ja kunnan asunon. Jotkut joutuvat asumaan slumeissa. Kaikki eivät osaa lukea eikä kirjoittaa kun he eivät voi käydä koulua. Opettajia ei ole tarpeeksi. Heillä ei ole varaa vihkoihin niin kaikki kirjoittavat kiva- tauluihin. Täällä on kaikilla lapsilla oikeus käydä koulua, mutta siellä ei voi käydä koulua kun koulu maksaa.

Anne Peltoniemi
kirkonkylän peruskoulu

KÄYNTI KOTKASSA

Viime kesänä olimme Kotkassa. Menimme ensin Seinäjoelle ja sieltä Jyväskylään. Kun olimme päässeet Jyväskylän ohi otimme suunnan kohti Toivakkaa. Hetken päästä olimme jo siellä. Katsoimme karttaa ja lähdimme Joutsaa kohti. Olimme jo menneet Joutsan ohi. Matka oli kohti Heinolaa ja sieltä me mentiin käymään Vierumäen urheilupuistolla. Se urheilupuisto oli hieno mutta kyllä Kuortaneen urheilupuisto on hiempi. Kun olimme käyneet Vierumäen urheilupuistolla lähdimme Kouvolaan kohti. Kouvola oli komea kaupunki. Kouvolaasta lähdimme kohti Kotkaa. Kun olimme Kotkassa menimme ajelemaan kaupunkiin ja sitten mentiin asiakkamme, joka tilasi meiltä huvilan sen luokse käymään, kun se soitti meille että sen huvilan katto vuotaa. Me korjasimme sen ja lähdimme pois. Matkalla yövyimme Heinolassa. Ja seuraavana päivänä lähdimme kotiin.

Raimo Saari, 11 v.

KISSAN SAAPPAAT

Mulla on pikku kisu jonka nimi on Misu. Sillä on valkoiset saappaat jalassa. Misu ottaa saappaat pois eteisessä jalasta, ettei matot likaantuisi talossa. Saappaat ovat höyhenestä kanan. Se muodostaa pitkän untuvaisen janan.

Päivi Kokkila, 11 v. V lk.

SATU KISUSTA

Kisu on kissa joka kulkee paikasta toiseen. Se tappelee meidän kissan kanssa. Se on kyllä se kaveri kuten tilkku-Maija. Tilkku-Maija on pentu. Se on siitä hyvien yläpeä siitä kerran Kisu vei tilkku-Maijan pennun piiloon. Mutta hän löysi sen ja oli hyvin vihainen Kisuille.

Sari Saari 3 lk

Koululaiset piirtävät.

Kävipä kerran niin että metsään tuli uusi asukas. Sen nimi oli Töpö ja se oli jänis. Kun eräänä päivänä satoi lunta sattui kettukin paikalle. Se oli hyvin vihaisella päällä se ei ollut saanut viikkoon yhtään jänistä. Jänis kuuli sen murinat ja kun se oli hyvin ovela se käski ketun sisään ja valehteli ketulle ettei koskaan elämässään ollut syönyt muuta kun yökonrasvaa. Kettu meni aivan sekaisin se meni kertomaan muille ketuille ja sen jälkeen metsässä ei ole näkynyt ketuja.

Jari Saari, kirkonkylän perusk.

KALLE KOKON MUUTTOMATKA

Olipa kerran Kalle Kokko. Hän oli Suomen ahkerin orava. Muut kadehtivat ja moittivat sitä. Kerranpaa hän päätti muuttaa ulkomaille. Hän lähti puusta puuhun hyppien, ja matkasi kaksi päivää yhteen mittaan ennenkuin pysähtyi. Ja näki ison karhun puun alla. Kalle melkein pyöryi koska karhu oli 5 metriä leveä ja 10 metriä pitkä. Ei moista ennen nähty. Kalle Kokko oli pyörällä päästä ja putoasi suoraan ison karhun suuhun. Mutta onneksi oravalla oli aivas-

tuspulveria taskussa. Kalle ripoteli aivastuspulveria karhun kielelle ja hatsihh! Orava lensi pois, pois kaus pois karhun suusta. Lensi ja lensi Espanjan pääkaupunkiin saakka. Oravan onneksi suoraan Kallen Palle-serkun sänkyyn, näet Palle oli Kallen serkku. Niinpä Kalle ja Palle elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.

Risto Peltokangas
kirkonkylän peruskoulu

MATKA POHJOLAAN

Toissa kesänä teimme matkan Ivaloon. Siellä asui isäni vanha tuttava. Vähän aikaa istuin sisällä ja pian sain ystäväni. Menimme ulos ja ajattelimme mitä voisi tehdä. Aluksi kiikuimme jonkin aikaa. Sen jälkeen rupein polkemaan pyörä. Kolmesta vuotiaan pojan sisko lähti Ivalon kirkolle ystävänsä mukana. Me rupeimme pystyttämään telttaa heti kun he lähtivät. Yö meni muilta mutkit. Aamulla joimme teetä. Pian sen jälkeen lähdimme kohti kotia. Tulomatalla näimme suuria tuntureita ja porolaumojia. Ostimme poronsarvetkin ja muita muistoja. Matka päättyi hauskein muistoin.

Matti Yli-Lahti 11 v

KATRIN JOULU

Pieni yttö nimeltään Katri toi joulukuksi paljon paljon lahjoja. Katri oli hyvin itsepäinen ja vaikkakaan äiti oli sanonut ettei Katri saa ponia kun se on niin kallis Katri sanoi, että se on pakko ostaa. Äiti ei puhunut enää mitään ponista vaan otti Katrin mukaan jouluostoksille. Äiti osti Katrin serkulle kauniin nukan ja antoi Katrin kantaa pakettia. Katri katsoi ympärilleen missä äiti oikein oli kun äiti oli kadonnut, olikohan ryöväri vienyt äidin. Katri oli surullinen kun oli ollut niin ilkeä äidille. Katri lähti juoksujalkaa kotiin missä äiti odotti Katriä salaperäisen näköisenä. Katri kysyi äidiltä eikö ryöväri vienyt äidiltä sinua ja molemmat nauroivat. Kun tuli jouluuatto, Katri katsoi ulos ja mitä hän näkikään, isä talutti siellä pikimustaa ponia. Katri oli niin iloinen, että hänen teki mieli hypätä kattoon. Joulusta tuli iloinen.

Leena Kruuti 4 lk
kirkonkylän peruskoulu

VERENKULJETTAMIA

"Maailman ranta on avara", laulaa pohojalaane. Mutta vuosisadan vaihtessa oli kuurtanelaiten maailman ranta melko lähellä. Oli kuin elämä olisi asettunut paikalleen. Ei ollut kiirettä eikä maailman puuhinaa. Oli tupa ja takka, ja launtauksena ja puhdas paita. Keitettiin umpeloosia ja kuorittiin ne maitososiin. Syksyllä oli elämä runsaampaa. Korjattiin hyvänä vuotena hyvä sato. Teurastettiin talven varaksi eläimiä ja saatiin lihapörinöäkin. Lehmällistäkin oli runsaasti, kun lehmät saivat kesän antamat vitamiinit ja raitista ilmaa. — Ei voi unohtaa talvista iltaa. Karstat liikkulivat ja suhisivat, ja hienoa lankaa taitavat pellavankehrääjät vetivät oikein plastillisin liikkein. Tenavat tappuraluutaasista yrittivät väänätä lankaa. Siihen kylä tuli loppu, mutta lanka kelpasi ainakin säikkikankaaseen.

Tullipa naapurin isäntä tai nuoria. Siinä takkavalkealla ei kaivattu tarjoilua, juteltiin, ja kuultiin sen ajan tapahtumia.

Joku arvelee kuinka ollenkaan tultiin toimeen kun ei oltu kuulutukseen sellaista sanaa kuin vitamiini! Nyt kun tiedetään kaikki hienot lääketieteelliset termit, vasta oikein sairastetaan! Silloin ei ollut lääkäreitä eikä rahaa lääkärin mennä, sairaalasta puhuttakaan. — Rauhallinen elämä ja luonnonmukainen ravinto saatiin myrkyttömästä maasta. Puolukat ja muis-

tikat syötiin hilloina ja pantiin sekaan ruisjauhoja tai talkkunaa. Työmaille kulkiessa maisteltiin naapurin pellostä nauriita. Sitä ei syntinä pidetty. Pureskeltiin suolaheinää ja ketunleipiä. Syyskesä oli oikein tervellisten vitamiinien varastointia. Marja- ja hedelmäkeittoja oli ehkä pidoissa.

Nyt se kuurtanelaiten maailman ranta on niin kaukana, että heitä taitaa olla ympäri maapalloa. Ainakin meitä täällä Hämeessä, Tampereellakin on vaikka kuinka paljon. Paikkakunta, ei voinut elättää suuria joukkoja. Jos lapsia oli pienessä huushollissa kymmenen, oli otettava pussi selkään ja lähdettävä maailman rannalle "etsimään onnensa sieltä". — Ja tässä sulkuumerkkien välissä voi senkin todeta, että rikkaat, selalaiset joilla oli paljon maata ja eläimistö, eivät he köyhästä paljoa välittäneet. Jos annettiin torpanmaata, oli se huonoimmasta paikasta, suonreunasta, jossa oli halvan pesä. Ja vaikka oli joku kivikkoinen mäennyppylä ei sitä köyhän mökinpaikaksi luovutettu.

Ja jos luovutettiin, kovaa takisivärkkiä vastaan. Vaikka se ei talolliselle mitään tuottanut. Minä en saata lukea enää Samuli Paulaharjun "Rintakylä ja larvamaista." Se on järkyttävä kuvaus Eteläpohjalaisen köyhän elämänsä vuodesta.

Jos joku luulee, että on ollut helppo jättää tupa ja takka ja iloisesti laulellen rientää kohti helppoa ja iloisia maisemia. Voin vakuuttaa, että kova todellisuus pudottaa äkkiä maanpinnalle. Putoaminen "ottaa kipiää."

Täällä olemme kuin joku numero kivimuurin, kolhoisin kammiassa, josta katselemme kivierämaata. Puut katujen varrella yrittävät esittää Jumalan luontoa. Niiltäkin on siivet leikattu ja pantu rautarengas kaulaan.

Keväällä haikaa mieli valtaa väkisin. Jokohan siellä maakunnassa pian päästetään itikat pihalle? Ja muistuu mieleen eräs kevät. Peltosen itikoita päästettiin ensikerran kevään ihanuuteen. Koko väki oli vartiossa, etteivät lehmät ryntäisi päin aitoja ja seinä. Mutta vasikat, jotka eivät olleet koskaan nähneet maailmaa niin korkealta ja leväältä, eivätkä tieneet mikä elementti on vesi, pöllään-tyivät pois suunniltaan. Yksi ryntäsi jokeen ja ui toiselle rannalle. Kallion Eemeli sillan kautta parkulaista kiinnottamaan, Eemeli juoksi sananmukaisesti vasikan kanssa kappia — ja voitti! Oi ihana kevät! Jokavuotinen Jumalanlahja.

Mutta ajan pyörää ei pyörtää voi. Ja niin olemme tämän kovakäsitetyn maailman onneiden ja rattaiden pyörteessä. Eikä paluuta ole. Olemme täällä oppineet tietysti hyvän kyynärpäättekniikan ja pysyttelemme tässä elämänsaasatossa aivan kun emme olisi-kaan "verenkuljettamia."

Mutta monet oppirahat olemme saaneet maksaa. Me jotka lähdimme "kylmästä metsästä", ja sinä aikana, jolloin kirjastomme käsiä Raamatun. Virsikirjan ja Katkismuksen — maailman parhaat kyllä — ja ehkä vielä Genovevan. Mutta kun sitä ei ollut kun ykei kylässä, sitä lainattiin ja itkettiin Genovevan ja Smertsin kärsimyksiä, että koko kirja lukeni kyyneleistä.

Elämä on kokoonpantu ilonsirpaleista ja liitetty yhteen surun liisterillä.

Mutta kaikille on annettu suuri joululahja Vapahtajamme Jeesus Kristus.

Iltoikaamme siitä Jouluna!

Helmi Kuusisto

"TUOMAS RUONAN PERILLISET HOI!"

Ensimmäisen maailmansodan alkuvuotena elokuussa vuonna 1914 oli ylläolevalla otsikolla ilmoitettu kokoonkutsu Rajalan taloon Alavuden asemalla. Olin 12 vuotias pojan vekara, kun olin samanikäisten ja vanhempienkin mukana seuraamassa Ruonan mäelä kokoukseen menijöitä. Kovilla kärryillä ja hoi-jakkapelillä oli menossa ukkoa ja akkaa. Menijät olivat varustettu heinä - eväspussein matkalle. Heitä oli menossa lapualaisia, kauhavalaisia ja ties kuinka kaukaa kaikki olivatkaan.

Kokouksen menosta ja päätöksistä ei ole tiedossa. Kenellä mahtaa pöytäkirjat päätöksineen olla. Innostus oli suuri, sillä kyseessä oli suuri Amerikan perintö. Sukulaisia Tuomaalle ilmaantui paljon. Ruonan jättäjäperintö siihen aikaa 170 Mmk omaisuus Amerikassa. Sadan vuoden ajan on selvitystä tehty Suomessa varsinkin Pohjanmaalla ja eritoten Kuortaneella. On vaikeaa ja vaivalloista työtä tehty perintöasian selvittämiseksi, kaikista tutkimuksista huolimatta on asia jäänyt hämäräksi ja yrityksiä. Kyseessä silloisen rahanarvon mukaan n. 170 miljoonaa. Omaisuus on Providencen kaupungissa Yhdysvalloissa. Kaiken työn tuloksena on ollut vain arkisto, joka käsittää satoja asiakirjoja. Maakunta-arkiston hoitaja Toivo Rinne Turusta on tutkinut asiaa toista vuosikymmentä. Rinne on suomalaisen pohjan vuosikokouksessa on mm. maininnut: Merikapteeni Malmi on kertonut. Hän oli ruotsalaisesta lehdestä luenut suuresta omaisuudesta, joka oli kuulunut Ruona-nimiselle henkilölle. Suomeen palattuaan oli sen kertonut erälle kuortanelaiselle henkilölle.

Kertomuksen päähenkilönä oli Tuomas Rove eli Tuomas Ruona, joka oli avioitunut 1787 ja kuoli 1789. Tämän jälkeen omaisuus oli myyty huutokaupalla 20.500 dollarin hinnasta. Tätä omaisuutta koskevan

ilmoituksen merikapteeni lähetti Kuortaneen kirkkoherralle saarnatuolissa luettavaksi joten päästäisiin selville Ruonan talosta kotoisin olleiden henkilöiden jäljille. Asiaa oli selvitettävä muistitietojen perusteella, koska Kuortaneen kirkon arkisto paloi 1808-09 sodan aikana tapahtuneessa peppilän palossa. Ihmeellinen kirjelöytö Lapuan - Nurmon kärkeille tuotiin 1897 Tuomas Ruonan Tukholmasta jolloin 1760 vaiheilla kirjeen todistuksen mukaan kirje oli oikein todistajan mukaan jäljennetty.

Kirjeen mukaan Tuomas Martin poika Ruona on syntynyt Kuortaneella 1738, laivakirvemiehenä oli ollu Tukholmassa 1756. Laivan nimi oli Seloma. Sekä että kirjeen kirjoittaja sittemmin olisi lähtenyt Englantiin ja edelleen alkonut Yhdysvaltoihin. Kirjeen kirjoittaja oli sen omakätisesti kirjoittanut. Kirje oli seuraavan sisältöinen: "Tukholmasta. Minä Tuomas Martinpoika Tjärn syntynyt Kuortaneella Ruonan Talossa 1738 lähestyn Tällä kirjalla Teitä rakkaat vanhempani Isäni ja äitini veljeni ja sisareni. Terveyskiihi Tukholmasta. Hyvin olen voinut olen ollu laiva Salomalla laivan pykäys töissä. Kotoani olen lähtenyt vuonna 1756 Kuortaneelta Ruonan talosta Toukokuun 18 toista päivänä nyt lähdän englanttiin ja aina Amerikkaan asti jos onestun ja vielä Tuta-vani Juha Juhonpoika Honkola eli Paavola. Pyrän sinua jos antaisit ne plorut jotka Tallelles Heitin Sisarelleni Kreetallen en tierä Pois tuluni lähdän pitkälle reissulle jääkät Hyvästi Kirjoitti oma käsi. Tämän kirjeen oikeaksi todistavat Juha Paavola ja Emäntä Anna.

Tähän lopetan. Ensi vuoden Kuortane-lehdessä kerron myöhemmistä tutkimuksista, joka koskee paikallista tutkimustyötä.

A. K-la

Jatkoa sivulta 21

liskuulla 97 vuotta. Hän suoritti kansakoulun oppimäärän kahdessa lukuvuodessa.

Yhdeksänneistä toimintavuodesta eteenpäin oppilasmäärä oli selvästi suurempi, vajaan 30:stä aina 47:ään, ja koulunkäynti yhä säännöllisempää. Oppilaita alkoi olla yhdelle opettajalle jo liian paljon, ja niinpä johtokunta 28. 5. 1898 päätti esittää kuntakokoukselle, "että viipymättä jo ensisyyksiksi hankittaisiin tähän Kirkonkylän koulun opettajatar, taikka perustettaisiin kokonaan uusi kansakoulu johonkin toiseen kylään". Kuntakokouksen päätöksen mukaan Mäyrinkylän kansakoulu aloitti toimintansa jo samana syksynä, aluksi vuokrahuoneissa. Johtokunta hoiti myös Mäyrin koulun asiat, ja vielä pitkän aikaa myöhemminkin kunnassa oli vain yksi kansakoulun johtokunta.

Myös pientenlasten koulua oli pidetty melkein

alusta alkaen syksyisin ja keväisin (supistettu koulu). Siitä on saatavissa vain hyvin niukasti tietoja, mutta oppilaita on ilmeisesti ollut enemmän kuin ylhäisemmässä kansakoulussa, siinä 40:n paikkeilla.

Kirkonkylän koulu oli toiminut ainoana kunnan kansakouluna kolmelta vuodelta. Opettajina olivat olleet Isak Tamminen 10 vuotta, Fredrik Hyöky (väliaikainen) 1 v., Heikki Klemetti (väliaikainen) 1 v. ja Johan Fredrik Luukko 5 v. (vuoteen 1902).

Tänä aikana koulu oli suorittanut — pääasiassa opettaja Tamminen aikana — vaikean pioneerin työn pitäjässä. Tuona aikana oli jo melko yleisesti totuttu ajatukseen, että tieto ja sivistys ovat nekin hyviä ja tarpeellisia asioita. Mieli-piteet olivat muuttuneet jo siinä määrin, että uusia kansakouluja ruvettiin vuosisadan vaihteen jälkeen perustamaan yhä lisää.

KOLME VANHAA KUVAA LÖYÄLTÄ

Löyän "miniät" kaivoilla 1910-luvulla.
Eili Toikka ja Lempi Peltola.

Kauppaedustaja Matti Löyä lähdössä
edustusmatkoille autonkuljettajansa
kanssa. Auto on vuosimallia 1910-1920.

Löyänkylässä toimineen Raittiusyhdistys Tolvontähti IV:n ke-
säjuhliaväkeä 1920-luvulla oman
seuratalon edustalla. Kesäisessä
juhlassa on mukana kaikenikäis-
tä kansaa.

KUULUTUS

Minulla on lämpösen taudin lääkkeitä, joita köyhille annan ilman maksuta, mutta varallisille maksun edestä,

afk 23/12 1867

Juha Kokkila

KUULUTUS

Warjelus rupulia istutetaan tässä seurakunnassa seuraavassa järjestyksessä: Huomenna maanantaina joka on 20. päivä tätäkuuta klo 1 jpp Leppälässä ja klo 5 jpp Hallisessa, tiistaina 21 päivä klo 9 epp. Salmella, klo 12 lautamies Kokkilassa, klo 3 jpp Puodinkedolla ja klo 5 Kuljussa ja keskiviikkona 22 päivä klo 9 epp. Kahran Kestikevarissa.

Alajärvellä 14 p. Elokuuta 1877

KUULUTUS

Koska on ollut kysymys telefonin saamisesta tänne Kuortaneen seurakuntaan, niin pyydetään kaikkia, jotka asiasta harrastavat jättämään tänäpäivänä Jumalanpalveluksen päätyttyä pitäjän kansakoululle yleisen mielpiteen selville saamista varten.

Alustava toimikunta

Kuortaneella 27/2 1898 Ensio Johansson

KUULUTUS

Laitumelta on pois tullut punanen tamma hevonen puolta kymmenettä kortelija korkkia seihemän vuoden iässä kerityllä harjalla pieni kello kaulassa nahka kantimessa rautasolki päässä. Kuin myöskin toinen punanen tamma hevonen yhteen korttelija korkkia jonka on toinen puoli harjaa keritty toinen puoli vasemmallen riippuva pieni kello kaulassa vihtakantimessa jolla on tämän kesäsen pieni varsa joka Hyvä ihminen olis näitä hevosia tavannut eli vasta tapals niin tois Allenkirjoittanelen kunnialista maksuva vastaan. Alajärvellä se 5 päivä lokakuuta 1867

Pynttärin Torppari Heikki Daavetinpoika Wälikangas

KUULUTUS

Ruonan kyläs on kaksi Rukkimestaria. Joka haluaa pyköstää Rukkia, niin tuokaa mainittuun kylähän ensi viikon alusta.

Kuortaneella maaliskuun 23. p. 1867

Gustaa Terpo

Kortesjärveltä

KUULUTUS

Niinkuin minä olen kuullut että tässä Kuortaneen seurakunnassa kulkee mustalaisia, jotka salvavat orhia, joilla ei olis mitään oikeutta, niin saan minä niinkuin kihlakunnan verokuohari tykösanoo kaikille, joilla on orhia, ettei antaa niille salvettavaksi, jos he tahtovat edesvastasta välttää.

Kuortaneella 4. päivä Toukokuuta 1865.

Gustaf Adolph Lindberg

verokuohari

ILMOITUS

Tiistaina Huhtikuun 4 päivänä maksetaan Koskilla rakennuspuut ja samas ylös kannetaan sillan osakkailta tuleva maksu.

Kuortane 2 p Huhtik. 1899

Juho Peltonen

KUULUTUS

Yleisön tiedoksi saan ilmoittaa, että valmistan muoto-kuvia Salmen talossa Alavuden kylässä joka päivä kello 9:ltä aamulla pitkin päivää ja että wii-vyn täällä kaksi viikkoa. Alavudella Heinäk. 2. p. 1873

B. W. Pelin

Kuvastaja Waasasta

POIMINNOT KERASI

Kuortaneen kansalaisopiston kotiseutupiiriläiset

Esa Arvola, Pentti Koskela, Leena Lahti, Anton Rasinperä, Olli Saari, Toivo Saari ja Helena Tuomela.

.....

Tosikertomus eläinten viisaudesta

Useita vuosia sitten, kun itse olin nuori ja terve, lapset olivat vielä kaikki kotona — tapahtui tämä tapaus. Olin tapani mukaan toisissa puutarhassa. Kuulin kuinka lehmät tulivat rannasta puoleksi juosten ja huutaen. Aivan kun niillä olisi ollut häitä. Huomioni kiintyi niihin ja aivan kuin säikähdin, mitä niille oli tapahtunut. Menin niiden luo, luin onko kaikki tallella. Samassa huomasin, että yksi puuttui.

Silloin pyysin poikia, että menkää nyt katsomaan rantaan. Siellä kun on niitä esi-isien tekemiä rapahautoja, joista he ennen ajoivat savia pelloille maanparannusaineksi. Silloin ei saanut ostaa apulantaa kuin nimeksi. Ja näitä hautoja oli vielä jäänyt peittämättä. Sinne pojat nopeasti juoksivat ja alkoivat huutaa "Äiti täällä se on." Sitten soitin naapureita avuksi ja hyvien naapurien avulla saimme "Punakukan" ylös syvästä montusta. Se raukka oli aivan selkää myöten märkä ja likainen. Pesin sen puhtaaksi veimme navettaan. Annoin lämmintä juotavaa sekä heinää eteen. Ja silloin se sai hellät taputukset. Juttelin sille ja olimme varmasti molemmat illosia. Tästä asti olen pitänyt lehmää yhtä viisaana kuin sikaa.

Taas on joulu tulossa. Keski-Pohjanmaalla oli tapana, että Karjanhoitaja otti leivän kainaloonsa Jouluaamuna, jاکoi sen lehmille, ja vielä toivotti niille Hyvää Joulua. Tätä tapaa olen minäkin noudattanut, siitä saa hyvän mielen.

Martta Koivisto

Kuva: Leo Porraslampi.

Kuurnasella - Kuurtane

Hurskas rouva kerran kulki
Kyrönmaasta oijosmaitte;
järvi suuri tiensä sulki,
ehtinyt ei kiertää taitte.
Autiota tähyi rantaa,
etsi sieltä asujaista,
joka voisi veneen antaa,
kyyditellä matkalaista.

Järven rannan länsipuolla
asumust' ei vielä silloin,
kurjet kahlaeli suolla,
käki kukkui aamuin, illoin.
Yöhyt uhkas pyhää naista,
metsän peikot peräs pälyy,
vaarat vaani kulkevaista,
pensaikos jo pedot häilyy.

Sutten silmät säihkyi tulta,
vaimo turvaa apuun Herran:
"Pyydän Taivon-Taatto Sulta:
auta vielä tämän kerran!"
Pyyhkäistessään silmän huurun,
Ihmenäyn siinä näki:
enkelin ja — tervakuurun.
Apuna ol' taivon väki.

Katsoi vielä: siinä elpä
enkellä sillä erää;
kuuru oli, airo, leipä.
Vaimoon voima uusi herää,
astui kuurnaen, leipää haukkas,
tunsi, ett' on apu Herran.
Pedot pensaikosta laukkas,
myöhästyivät vähän verran.

Kuurna kapee kiidättäapi
kohti järven toista rantaa,
vesi vaahtoo, myrskyälipi,
vene vento vaivoin kantaa.
Aalto käy, ei vaimo pelkää
— usko luja aina auttaa —
kuurna katkoo järven selkää,
kohta hiekkarannan sauttaa.

Astuessa töyrämälle
lakkas kohta myrskytuuli.
Kiitoksen toi ystäväille
taivon, joka pyynnön kuuli.
Rukoukseen, raukka, reukes,
väsynyt sai unen syvän,
aamulla, kun silmä aukas,
virkkoi ennustuksen hyvän:

"Alla kankaan, missä nukuin,
sukupolvet levon saapi,
kansa harras tuhatlukuin
kirkkoon tänne kiiruhtaapi.
Painan tähän matkasauvan;
siihen nouskoon huone Herran,
mihin painan melalauvan,
siinä soikoot kellot kerran.

Kulin järven kuurnasella,
järvi nimen kaipoaapi:
— Kuurnasella - Kuurtanella —
nimen saman seutu saapi.
Vielä siunaan nämä rennat,
rannat järvien ja joen.
Leikin virkan: Aina kannat
nimessäsi kuurnan noon".

Kansantaru sit' ei tiedä
minne rouva kuulu kulki.
Tarut tutkimist' ei siedä,
ettei saisi salat julki.
Siinä kirkko kankahalla,
missä hietarannat loivat,
lepo lauha nurmen alla,
kelle kuolinkellot soivat.

Esa Harju

KIRJE SOTASAIRAALASTA

Emäntä Kaisa Taimisto

Raskas velvollisuuteni on kertoa Teille ja perheellenne poikanne VEIKON viimeiset elämänsä päivät jotka hän vietti kenttäsairaalamme. Kranaatin sirpale oli lävistänyt häneltä rinnan alaosan, vioittaen m.m. henkitorvea, toinen sirpale reiden. Tiedän että isku on teille kaikille raskas, mutta invalidiin osa on myöskin raskas, ei vain hänelle itselleen, mutta myöskin invalidiin omaisille, siksi koetankin lohduttaa teitä kaikkia sillä, että Jumalan tahto oli tälläkin kertaa paras, sillä hänen tuskan- sa loppuivat ja hän sai siirtyä Taivaan rauhaan. Hänen loppunsa oli kaunis ja harras, eikä kuolema häntä pelottanut, koska hän uskoi, että Jumala on pyyhkivä pois kaikki hänen syntinsä ja hän voi turvautua mielellä jättää isänmaalleen uhraamansa sairaan ruumiin, koska Jumala noutaa hänen kir- kastetun sielunsa.

Erikoisesti hän pyysi kirjoittamaan äidille, isälle, sisolle ja veljelle, että kaikki synnit hän pyytää anteeksi ja itse ei muista mitään pahalla, vaan rak- kaudella ja anteeksiantamuksella. Istuin lottatoverini kanssa hänen vuoteensa vierellä, kun hän risti kä- tensä ja luki Synnintunnustuksen Isämeidän ru- kouksen ja pyysi että yhdessä veisaisimme "Sun haltuun rakas isäni", jonka jälkeen hän sanoi: "Amen". Hän pyysi ehtoollista ja kutsuimme kent- täpappin. Hän viipyi kyllä niin kauan, noin paritun-

tia, että hän oli ehtinyt jo heikontua paljon, mutta kuitenkin hän oli täysin tajullaan nauttissaan odot- tamaansa Herran Pyhää Ehtoollista, ja pian sen jälkeen hän alkoi sammua ja me seurasimme hänen hiljaista menoaan. Tunsin itseni kovin puutteelli- seksi aseksi Jumalan kädessä, mutta koska hän turvallisesti viimeiseen henkäykseen asti makasi kylmenevä käsi minun kädessäni, niin toivon, että tekin jaksaisitte uskoa niinkuin minäkin, että kaik- kine puutteineni ehkä vähän korvaisin sitä jota hän kaipasi ja, että Jumalan johdatus hänet kuolemaan kenttäsairaalaamme on teillekin helpottavampi aja- tus kuin, että hän olisi kuollut heti kentälle.

Hänen leikkauksensa onnistui hyvin, mutta hänen heikko ruumiinsa jaksoi sen jälkeen kestää vain 2 vuorokautta.

Lähetän teille, koko perheelle, syvän osanottoni suureen suruunne. Olette omalta osaltanne joutu- neet antamaan suuren uhrin, mutta Isänmaan onni päämääränämme johon Jumalan avulla pyrimme, muuttaa myöskin uhriajatuksen niin, että jokainen haluaa tyynenä uhrinsa antaa, niin sankarit itse kuin heidän omaisensa — sehän on meidän kaikkien suuri lohdutuksemme, siihen auttakoon Korkein myöskin teitä.

K p k. 6. 5543. Os. A.
Lotta Sofi Kallioniemi

Joulun mietelmiä

Me nykyajan ihmiset elämme kiireiden ja huo- lien keskellä. Emme useinkaan jaksaa päiviemme kulkua ottaa rauhallisesti vastaan ja säilyttää omaa mielen malttamme. Niin usein me ajattelemme vain omaa hyvinvointiamme ja laiminlyömmme ystävyy- den osoituksen lähimmäistämme kohtaan. Kuinka usein tapahtuukaan kun tapaamme lähimmäisiäm- me niin keskustelun kulku luisuu jonkun toisen henkilön tai perheen arvosteluun. Mikä ikävintä niin nähdään lähimmäisessä vain huonompia puolia ja käytetään hyvinkin loukkaavia sanoja, joilla saa- daan lähimmäinen huonoon valoon ihmisten sil- missä.

Kuinka ihanaa olisi jos meillä olisi enemmän hy- viä tahtoa ja huomaisimme virheitä omassa ites- sämme, emmekä etsisi niitä lähimmäistämme Tällaisen hyvän tahdon persoonan voin sanoa ta-

vanneeni omassa kylässäni. Tämä ihminen asui les- kenä omassa mökissään ja hänen nimensä oli Väli- mäen Kreetta, jota kyläkunta nimitti "Välimäen Xi- deeksi". Hän oli aikanaan kasvatanut miehensä kanssa 10-päisen lapsilauman ilman nykyajan so- siaalietuja raskaalla työllä. Hän oli ihminen, joka jaksoi aina olla rauhallinen ja nähdä elämässä hy- viä ja kauniita puolia. Kävimme usein vaimoni kanssa Joulun edellisiltana hänen luonaan hyvää Joulua toivottamassa. Joka kerta kun siellä käym- me, tapasimme kiittollisen ja hyväntuulisen ihmisen, jolla oli vain hyviä asioita kerrottavana. Hänen kirkas ja leppoisa katseensa oli elävänä todistukse- na hyvistä ihmisistä.

Tällaisen ihmisen tapaaminen on sellainen elämys ettei sitä koskaan voi unohtaa. Uskonkin että tällä uskonnollisella perheenäidillä oli se vaikutus omiin lapsiinsa, että heistä tuli kunnan kansalaisia, jotka rehellisellä työllä elättävät omat perheensä. Kun saa tavata tällaisen hyväntuulisen ihmisen, tulee ajatelleksi, että jospa me ihmiset jeksaisimme asettua näin tasapainoisesti hyvää toistamme aja- tellen ja puheen oman aikamme yhteiskuntaan, oli- si se onnellinen asia. Toivokaamme että tämä Joulun 1973 toisi meille hyviä sovinnollisia ajatuksia tänä suurena rauhan jouluna.

H. A. H.

Vuonna 1896 rakennettu Kahran talo ja sen asukkaita vuodelta 1906. Kahra toimi kevrina vuosina 1826-50 ja 1853-74 eli noin 45 vuotta. Kahran suvussa oli tunnettuja musiikkimiehiä mm. Elias Kahra s. v. 1823. Hän toimi lukkarina Lapualla ja sitä ennen Alavudella. Kahran musiikkitaidoista kertoo mm. Lappeenrannan sotilassoittajilla hänelle annettu tunnustus. Venäjän keisari luovutti tahtipukkoa heiluttaneelle Eliakselle kultakellon tunnustukseksi taitavasta johtamisesta. — Kuvan omistaa Viola Kivi-Porkkunen.

ISOÄITI

Isoäidillä oli sievä erillinen asunto, joka sisälsi kaksi kamaria ja sievän eteisen. Tupa oli lämmin ja siisti. Puhtaat kauniit matot peittivät lattian. Keinutuoli oli keskellä lattiaa ja lisäksi oli kivat ikkunaverhot. Sinne oli hyvä puikahtaa kun oli kaatunut varpaansa kiveen ja itketti. Isoäiti sanoi: "Tuu tänne, minä puhallan. Kyllä se paranee". Ja paranihan se. Hän oli siro nainen lapsensilmien katsottuna. Silmät tumman ruskeat, tukka musta ja ihonväri vaalea. Kun hän nauroi, niin niitä silmiä, kun nekin nauroivat . . .

Isoäiti oli harras sanan viljelijä. Hän istui pöydän viereen, siinä oli kaunis liina ja lamppu. Lamppua piteli päänsä päällä kaunis kiharatukkainen poika, jonka me kuvittelimme enkeliksi. Me lapset ihailimme sitä lamppua, koska se oli niin kaunis valkeine "koopineen" ja isoäiti siinä lampunvalossa luki pyhää kirjaa. Lapsi kuunteli hartaana ja mielikuvitus herkkänä seimestä ja lampaista sekä paimenista, jotka kedolla katselivat sitä ihmeellistä tähteä, joka kirkasti koko taivaan Jouluyönä. Isoäiti tuleeko se tähti meidänkin taivaalle? Näemmekö sen Jeesuslapsen? Mitä varten se lapsi makaa seimes olkien päällä? Isoäiti mietti ja sanoi, että se kaikki tulee meidän sydämiin, jos ottaa vain vastaan. Joulurauhan ja kirkkaiden tähtien loistoon nukkui pieni kuuntelija, josta isoäiti kantoi hänet sänkyyn nukkumaan ja näkemään ihania unia jouluyöstä, Jeesuslapsesta ja enkeleistä, jotka lauloivat niin kauniisti . . .

Meillä oli hyvä isoäiti eikä hän joutanut mihinkään hoitolaitokseen. Rauhallisesti hän nukkui pois täältä murheitten maasta. Hän pyysi meitä veisamaan "Ah kuin taivaan taivaan valtakunta", on halpa monen mielestä . . . Rauha hänelle.

S. I.-R.

Kuortaneen Hevosjalostusyhdistyksen toiminnasta vv. 1898–1948

Kuortaneen hevosjalostusta harastavast miehet kokoontuivat v. 1898 yhteiseen neuvonpitoon. Seurausena tästä oli yhdistyksen perustaminen. Nimeksi tuli Kuortaneen Hevosystävien seura. Sen ensimmäisenä miehenä ns. yhdistyksen sieluna mainitaan olleen maanvilj. J. K. Hallila (eli Nummela). Valittiin 6 miehen johtokunta, ja niinpä tämän johtokunnan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi tulikin J. K. Hallila, sihteeriksi maanv. Heikki Sysilampi, rahastonhoitajaksi mv. Juha Peltoranta ja jäseniksi mv. Heikki Ylinen, Juha Maunus-Koskela ja herast. Juha Honkola. Tämä ensimmäinen johtokunta toimikin muuttumattomana 18 vuotta. Vasta v. 1910 tuli johtokunnan puheenjohtajaksi mv. Juha Keski-Hallila, ja rahastonhoitajaksi mv. Elias Sysilampi, sekä muiksi johtokunnan jäseniksi mv. Juhon Ala-Mäyry, Juha Keski-Heikkilä, Juha Vasu, Kalle Hietakangas ja Aukusti Peltokangas. V. 1919 valittiin mv. J. Ala-Mäyrän tilalle johtokuntaan puheenjohtajaksi mv. Taneli Vainio, sekä samalla kirjuri.

Mainittuna vuonna yhdistys liittyi jäseneksi Etelä-Pohjanmaan Hevosjalostusliittoon, jolloin nimi muutettiin Kuortaneen Hevosjalostusyhdistykseksi. 1920 tuli mv. Juhon Keski-Hallilan tilalle Janne Kokkila, toimien johtokunnan puheenjohtajana. 1922 valittiin johtokunnan puheenjohtajaksi Juha Peltokangas ja rahastonhoitajaksi mv. Juha Ahola sekä jäseneksi mv. Ville Yli-Honkola. V. 1926 valittiin mv. Juha Aholan tilalle mv. Elias Sysilampi (nuorempi) toimien sihteerinä ja mv. Heikki Keski-Mäen pään toimessa rahastonhoitajana. 1931 valittiin seuran puheenjohtajaksi mv. Ville Yli-Honkola. V. 1933 valittiin johtokuntaan mv. Oskari Rantanen, mv. Elias Kamunen ja mv. Juha Perälä. V. 1940 valittiin mv. Juha Keski-Heikkilän tilalle mv. Heikki Ala-Heikkilä ja v. 1947 mv. Väinö Nyrhila, 50 vuoden päättäneksi johtokunta on seuraava: puheenjohtaja mv. Ville Yli-Honkola, sihteeriksi mv. Heikki Ala-Heikkilä, rahastonhoitaja mv. Oskari Rantanen. Muina johtokunnan jäseninä mv. Juha Peltokangas, mv. Juha Perälä ja Väinö Nyrhila, sekä varajäseninä mv. Juha Ala-Rasula, mv. Aukusti Peltokangas (nuorempi), mv. Jorma Koivisto ja mv. Lauri Sippola.

Ensimmäinen merkittävämpi ori, joka on parantanut pitäjän tammakantaa oli Alavudella Erkki Saarella ruunun ori. Tämän jälkeen

vaikutti omassa pitäjässä ruununorina Kyrön-Polka Koskelassa, sekä Nummelan ori Törmä. Huomatavampina kantaorina, joista pitäjän hevostakka polveutuu, mainittakoon Lahja, Mirkku ja Pekka Villi vanhempi, josta Ylisen Vientikin on sekä Kiivas. Sysilammilla oli ori Vauhti, r.o. Vauhdin alta ja Yli-Seppälän tamma Hurjasta.

Ensimmäiset tamma- ja varsa-näyttelyt on pidetty Kuortaneella Nummelan kentällä v. 1909, jolloin merkittiin useita pitäjäläisten tammoja kantakirjaan. Ensimmäisinä kantakirjaorina ovat pitäjässä vaikuttaneet Peltokankaan Ralli, Sysilammien Erkkä, Vasun Lapo, Sarvikkaan Aaroni, Ylisen Voima, Sysilammien Riivaus, Peltokankaan Villi II ja Matti Rasinperän Tuhti. Entisaan juoksijahevosina mainitaan Yli-Seppälän t. Hurja, Hietakankaan Heta ja Rallin-Tyttö, Rantalant. t. Sujo, Ylisen Vienti, Haara-Järven t. Varma ja ori Masu. Ensimmäinen varsa, joka alitti 2 min. 1 km:llä oli Aleksis Haara-Järven (Hautaojan) Harmaa. Sitten seurasi kova neljän hevosen sakk, jonka muodostivat: Vasun Urpo, Peltokankaan ori Villi II, Sarvikkaan o. Aaroni ja Ylisen t. Ahkera. Näiden edellämmainittujen ajat olivat 2 km 3.20 molemmin puolin. Näiden jälkeen tuli radalle Sysilammien Erkkä, Yli-Honkolan Suima ja Tyttö, Ylisen Pojan-Arvo ja Juha Honkolan t. Tuima. Matti Rasinperän ori Tuhti, joka Nurmon radalla kruunattiin Etelä-Pohjanmaan ravikuninkaaksi. Seuraavina esiintyi Peltokankaan Villin-Sirkka, Vasun Olavi, Mikkilän Klimon-Tähti, Tuomiston Alma, Keski-Heikkilän ori Jylkkä, Yli-Honkolan t. Pohjan-Tähti ja ori Jymy, Rasinperän Piirto, Ala-Heikkilän Nero, Järvikankaan t. Tuhtin-Taimi, ja Yli-Honkolan Riski-Murto, Edvard Peltokankaan E. T. Heija.

Kuortanelaiset Etelä-Pohjanmaan Gerdy voittajat olivat Rasinperän Piirto ja Yli-Honkolan Riski-Murto. Sitten esiintyivät Ala-Kurikan Musikka, Sysilammien Musikan-Merikki, Yli-Seppälän Sorjan-Muisto, Matti Rasinperällä olivat oriit Tähti, Pöllö II ja Tunto, Juha ja Edvard. Peltokankaalla Eri-Hörö ja A. ja Edv. Peltokankaalla E. T. Vakaa, J. Katajistolla Tipurtin Mahti, Halun-Raike, Simon-Ilo, Isotalon Valto, Hellin Yli-Seppälän ori Tapa, Venner Ahon ori Prikku, Matti Salmisen ori Huikka, Elias Oja-Mäyrän t. Pommitar, J. Peltokankaan Kiivaan-Lieki, Lauri Sippolan t. Tuska ja ori Ylli, Toivo Järvikankaan Säly, J. Peltokankaan Hippi, Heikki Luomalan ori Pökeri, Rintalan Pontus, Toivo Mäki-Heikkilän ori Parjatus, Ori-yhdistyksen ori Lähetä.

Paljon olisi entisaajan hevosista mainitsemisen arvoista, joka olisi ainakin hevosmiehille mielenkiintoista, vaan tulokseen tässä joitain mainituksia. Valtion ajoihin ottivat aikoinaan osaa Janne Sarvikas o. Aaronilla Kokkolassa I palkinto, Peltokangas Aukusti (vanh.) Villi II:lla Jyväskylässä III palk. ja Villin-Sirkalla Nurmossa nuorena sarjassa I palk. Vasu o. Urpolla Jyväskylässä, Ville Yli-Honkola t. Suimalla Kokkolassa I palk. ja Vaasanajossa t. Pohjan-Tähdellä I palk.

Kuten edellä olevasta huomaamme, on Kuortaneella juoksijahevosia ilmennyt kunnioitettavan paljon. Mainitsen, että täältä on lähtöisin siitos-ori ja suurjuoksija o. Eino-Tähti 1621, jonka emä on Kuortaneen Ruismäen tallissa kasvanut. Edellä on tullut mainituksia suuri määrä juoksijahevosia. Ei täällä ole jätetty jalostamatta hevosia tyyppinsä puolesta, sillä onhan täällä pidetty tamma- ja varsa-näyttelyitä v. 1909 jälkeen noin joka toinen vuosi. Suurimmat näyttelyt käsitteivät 116 kantakirjaan tarjottavaa tammaa.

Mainitsen isäni kertomia muistoja kilpa-ajosta Jyväskylässä valtion ajossa, Villin lähtö, numero oli 53. Silloin ajettiin kaksi hevosta kerralla. Siihen mennessä oli ajettu jo Villin entisiin aikoihin, että palkinnon maku oli poissa. Sitten tuli Villin vuoro, isä oli nakkunut Villin selän päälle hokemania. Villiin oli tullut irtonainen olo. Se oli saanut viinasta virmaa entisiltä omistajilta. Juoksu onnistui hyvin. Neljä hevosta saman sekunnin sisällä, mutta Villi paremmalla puolella, ja III palk.

Toinen tapaus kilpa-ajosta, Takalan Matti ja Sopuointu ja Villi olivat eriaässä tasotussajossa. Sopuoinnalla pikkusen pitee matka, Takala oli saanut hyvän lähdön. Oli Villin rinnalla heti, Takala oli isälle huutanut, että aja veliseni perässä, niin palkinnolla ollaan. Niin mentiin loppusuoralle perästyksen. Isä luuli että Villillä on varaa ja käänsi rinnalle, mutta Villi oli ottanut laukan, ja jäi ilman palkintoa. Isä katui, kun ei tullut ajettua, kuinka Takala neuvoi, olisi tullut toinen palkinto.

Edv. Peltokangas

Kaikenlaisia koneita

Niin mitäkö, aina vain koneita ja erilaisia koneita jos millaista kalista, hienoa, mikä käy pensalla, öljyllä, puilla ja naftalla ja pitää rasvatakin vielä. Voi tätä lystiä, suuria laskuja kun tulee.

Nykyaikana kun ei käytetä sitä konetta, kun vain muutamia tarkoituksiin. Ennen sitä käytettiin vaikka mihin ja se kävi vaikka millaisiin eri töihin. Ettäkö mikä kone? Ei se ole rouva eikä emäntä se on pesun kestävä akka vain. Mikään maaseudun vähäinen talous ja Jussi ei ole täydellinen eikä voi toimia kannattavasti ilman akkaa. Akka se on laji konetta. Se on halpa, helppokäyttöinen, monitaitoinen, vaatimaton ja työteliäs. Se ei kuluta kallista öljyä eikä pensiliä. Jouluksi Akka saa Jussilta lahjaksi navettahuivin ja pukukan-kaan ja liitienpäiväamuna kahvit pullan kanssa. Kun kevätyöt alka- vat, istuttaa Jussi uudet kumiterät omiin vanhoihin saapasvarsiiinsa ja niillä akka menee taas vuoden eteenpäin. Ja siitä se on erikoinen ei se pane pahakseen Jussin motko- tuksesta. Mitä enemmän Jussi lui- mistelee, sitä tiuhemmin akka liik- kuu ja sitä enemmän valmista syn- tyty. Se hoitaa mukulat, pesee, syöt- tää ja kuivittaa. Se lypsää ja ruo- kii lehmät, lampaat, porsaas, vasi- kat, se lakaisee pihat ja permannot, hääää tuvaan, keittää ja leipoo

ompelee, parsii ja paikkaa se on vallan mainio pesukone, likaviemä- ri, puusirkkeli, vesijohto. Aamu- viideltä on akka navetassa ja lyp- sää maidot jäähtymään meijeriin vietäväksi.

Kun mukulat ja Jussi vielä kuor- saa. Sitten akka hyppää tupsaan, keittää kahvit ja puurot, pussittaa mukulat kouluun, hakee laukut, la- paset, sukat ja kengät. Hän keritsee lampaat, kehrää langat, kutoo kan- kaat ja sukat. Akka — kukapas muu ompelee Jussin napit, paidat ja pöksyt samoin kakarain. Keväi- sin hän istuttaa punajuuret, porkka- nat, kaalit, lantut ja sipulit. Kesäi- sin niitä perkaa ja kastelee ja hei- luu hän pelloilla lantakasoja hajot- taan, haravoi ja hankoo. Syksyllä leikkaa ja korjaa satoa. Selkä vää- ränä hän kuokkii perunaa, kantaa kellariin, onhan akalla toki levä- dysaikaa. Kas' onhan hän Jussin akka, saa lähteä pelloilta puoltatun- tia ennen ruoka-aikaa. Ja pitäähän toki kodinkin perään välillä vilkais- ta ja pienemmät kakarat täytyy syöttää ja Jussi ja muu väki tule- vat syömään tuossa paikassa. Kun akka juoksujalkaa tulee kotia on siellä porsaas kiljumassa, kanat kaakattamassa, lampaat määkymäs- sä ja kakarat parkumassa osaansa kilpaa. Ja kukas muu niille avun toisi kuin akka. Ei jouda akka par- ka istahtamaan vaikka selkää jo-

mottaa, korvissa humisee. Akka ei saa väsyä. Plan vain velli tullele ja ruokaa porsaille, kanoille, vasikoil- le ja mukulolle. Niin lentelee akka kädet täynnä työtä tuvan ja nave- tan välillä, välillä velliä liikuttaen, koko ajan vilkuillen joko väki tulle. Ja sietäpä ne tulevat Jussi etunensä ison näikensä kanssa. Eikä akka rukka ole kerinnyt vie- lä astioita saada pöytään. Jussi ottaa sanomalehden ja panee penkille pit- käkseen odottaessaan. Muu väki istuu ja odottaa. Ja Akka hosuu ja lentelee pöydän ja kaapin väliä, kattoo pöytää ja hääää. Kun siitä väki viimein syömästä pääsee, lait- tavat pitkäkseen ruokasuolle.

Nyt on aikan vuoro syödä ja syöt- tää pienemmät, paupata nukkua- maan ja tiskata astioita, että ennät- täisi väen mukaan. Jussi syrjäsi- mällä vahtaa milloinkaa akka on tiskittänyt, niin onpahan aika lähteä taas. Akka lähtee muiden mukana, tietysti, jos ei lähtisi ei töistä mit- täkään tulisi. Kylällä ruvettasiin juo- ruamaan ja hän saisi huonon mai- neen, pian joku luulisi, että päätti sekottaa. Ilalla sama juttu. Lehmät lisäksi ja puhdetyöt. Jokainen tart- tee akkaa ja jokaista hän passaa. Mutta onkos Jussi kiitollinen akal- le ja antaaks hän tunnustusta. — Ei sinne päinkään. Jussista on akka semmonen kuin pitääkin, joskus hän vielä harmistelee kun se ei ker- kii enempää. Niin akka käy kun kello, suuret kumisaappaat tahtia löyden, hän hyppää ja hääää kun- nes kaatuu ja jalat edellä viedään tuo halpa jokamökin huushollikone, jota akaksi kutsutaan.

Heli Lampi

Hankikaa nyt

KUORTANEEN KIRJA

joka on sopiva jokaisen kuortanelaisen kodin kirjahyllyyn. Arvokas lahjaksi. Kirjan artikkeleiden enemmistö perus- tuu EP:n Osakunnan kotiseuduntutki- musretkikunnan v. 1965 Kuortaneelle tekemän retken tutkimusaineistoon. Li- sänä muita kirjoituksia.

Kirjaa on saatavana paikallisesta kir- jakaupasta sekä pitää rahallaitoksista ja niiden konttoreista.

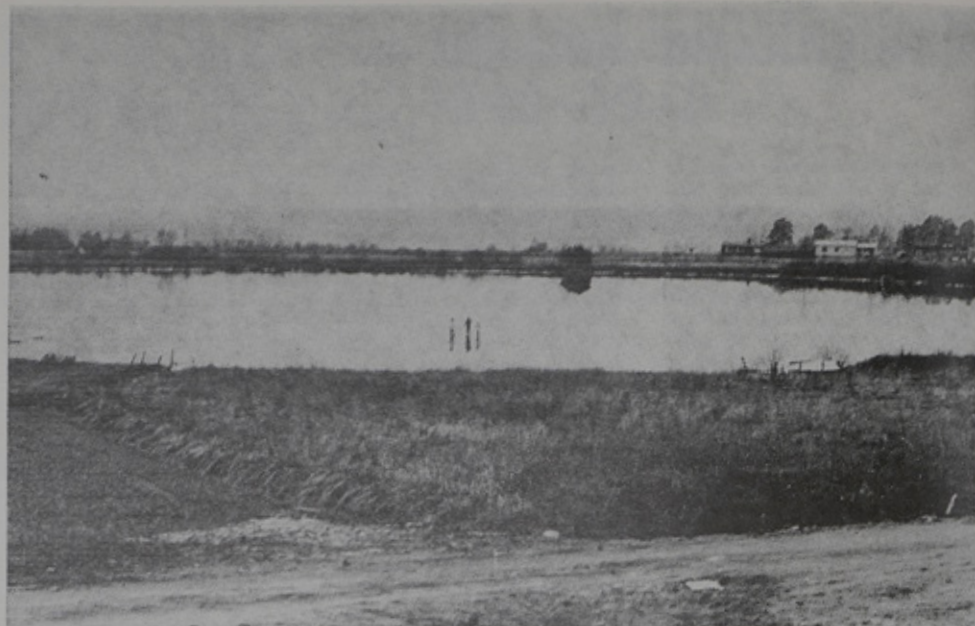
Tue Kuortanes-Seuran toimintaa hank- kimalla Kuortaneen kirja!

KUORTANES-SEURA

Hyvä varasto
joulukirjallisuutta

KUORTANEEN
KIRJAKAUPPA

Kuortane kk - Puh. 59

Viime talvi oli erikoinen säiden puolesta. Koko talvena ei näillä seuduin esiintynyt kovia pakkasia ja lumikin oli erittäin vähissä. Yllä oleva kuva on otettu jouluaattona. Maa oli silloin lumeton ja nolilakelin vallitessa oli jopa uhkarohkeaa mennä jäälle. Mutta lapset ovat lapsia ja kuvassa heitä on kolme koettelemassa Hallinlammin jääpeitteen kestävyyttä.

KUORTANEEN SEURAKUNTA

Kuortaneen Nuorisoseura

Suosittu nuorison
kokoontumispaikka
Etelä-Pohjanmaalla

A. ALA-SALMI

KUORTANE KK - PUH. 93

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme kaikille

RAUHALLISTA JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA

Ensivuonnakin ostate erilaiset kankaat, tekstiilit
ja jalkineet meiltä edullisesti.

TAPANIMÄKI & RAISKI

Kuortane, puh. 207

TOIVOTAMME JÄSENILLEMME JA ASIAKKAILLEMME

Rauhallista Joulua ja
Menestystä Vuodelle 1974

Kuortaneen Osuuskauppa

KUORTANE

ARVOISAT KUORTANELAISET

Kiitämme Teitä kuluneesta vuodesta sekä
toivotamme Onnea ja Menestystä vuodelle 1974

RAUHALLISTA JOULUA!

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

KUORTANE

J.K. Muistattehan, että meidän lahjakorttimme on
aina mieluista joululahja, ja ennenkaikkea
niin helppo valita.

Alavuden kautta metsästä markkinoille

VALMISTAMME:

- ☐ ikkunoita
- ☐ ovia
- ☐ palo-ovia
- ☐ raakapuuvarastolta myös
lahokyllästettyä

Alavuden Puunjalostustehdas Oy

Alavus as. - Puh. vaihde 20 461

KESOIL-huoltoasema

on varautunut palvelemaan Teitä
kaikissa alan asioissa.

Toivotamme asiakkaillemme

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

Kesoil HEIKKI JASKARI

Mäyry - Puh. 156

Kotimainen öljy-yhtiö

Kesoil

Kone- ja Urheiluliike

MATTI SEPPONEN

MÄYRY 26

Lapuan Sähkö Oy

Kuortane kk, puh. 8

Lapua, puh. 31 038

Ajanmukaista palvelua paikkakunnalle

VIISLEIPÄ OY

Alavus - Puh. 1044

KUORTANEEN KOTIKUTOMO

TOIMITAMME RYIJYJÄ, RAANUJA,
TAKANÖITÄ, PELLAVALIINOJA,
LEPOTUOLIN MATTOJA YM.

Lentilä, puh. 40

LEPPÄNEN-YHTYMÄ

UNION-HUOLTO

Kahvio

Laurilan Kukkapaalvelu ja Hautaustoimisto

Kuortane, puh. 178

Asiantuntevaa palvelua kaikissa
kukka- ja hautausalaan liittyvissä
asioissa.

Kuortaneen Metsänhoitoyhdistys

Neuvojat:

JAAKKO SAARINEN
NIILO KOVANIEMI

ONNI KATAJA OY SAHA

Leppälä, puh. 30

PUUSEPÄNTEHDAS

Lentilä, puh. 13

KUORTANEEN APTEEKKI

Kuortane kk – Puh. 93

Sekatavarakauppa

EINO SALMINEN

Ruona – Puh. 45

EDULLISESTI ERIKOISLIIKKEESTÄ

ALA-HONKOLA & KUMPP.

Kuortane – Puh. 4

RAVINTOLA NOKIOTTA

MATKAKOTI – BAARI

Kuortane – Puh. 177

OSTAMME

mäntytukkeja erikoishinnalla.

VALMISTAMME

hirsihuiloita ja -saunoja omilla sekä
asiakkaan piirustuksilla.
– Tiedustelkaa hintojamme.

KUORTANELAISET HUOM!

Pyykin vastaanottopaikat Kuortaneella:

– Ruuskin Baari, Ruona – Vesalan
Pukimo, kk – Matkahuolto, Mäyry

ALAVUDEN PIKA-PESULA

Puh. 1140

Saaren Hirsisaunat Huvilat Oy

Kuortane – Puh. Seinäjoki 22 120
Työnjoht. A. Järvenpää, puh. Kuortane 11

KUORTANEEN VALOKUVAAMO

P. VALKAMA

Kuortane, puh. 132

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

toivottaa kaikille asiakkaille

ALAVUS puh. 1441 - VIRRAT

PJ. KOIVULAHTI

Kuortane, puh. 50

MYYMME:

Zenith-, Certina-, Mondia- ja Leopard-
rannekelloja. - Hyvä valikoima.
- Kulta- ja hopeakoruja
- Kellojen korjaukset edullisesti.

KUORTANEEN KELLO
P. Tienhaara

Kuortane, puh. 180

V. SINKKOSEN
AUTOMAALAAMO

Alavus as, puh. 20224

Luhtasaaren Autokorjaamo

Alavus kk - Puh. 1856

HYVÄÄ JOULUA ASIAKKAILLEMME

T:mi

T.M.K. KESKINEN

Tuuri, puh. 6601

Kiittäen luottamuksestanne ja kitkat-
tomasta yhteistoiminnasta

Hyvää Joulua toivoen

Kuortaneen Laatumetalli Oy

Metallituotteiden ja alaan liittyvien
töiden erikoisvalmistaja.

KIITÄEN HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
PAIKKAKUNTALAISTEN KANSSA TOIVOTAMME

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KÄYTÄ UIMAHALLIA

KUORTANEEN URHEILUOPISTO

KUORTANE

Autokoulu A. Mäenpää

Yksityis- ja ammattikursseja
henkilö- ja kuorma-autolla.

Puh. 161, Nurmo 27 240

 – HUOLTOASEMA

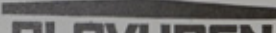
HUOLTOA JA TARVIKKEITA

P. VESTI, Kuortane kk – Puh. 117

Maatalous- ja Konekeskus

Kuortane

TOIVOTAA HYVÄÄ JOULUA
ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

**ALAVUDEN
TEHDAS OY**

Alavus as, puh. 20.451

Kuortaneen Sora

ja Kuljetus

SALMI 116

(soramonttu Ruona 110)

Myy ja toimittaa mursketta ja soraa paikalle ajettuna ym. kuljetuksia.

E. Jaskari, Mäyry 79

H. Keski-Heikkilä, Mäyry 155

R. Kivenmäki, Mäyry 125

A. Kokkila, Ruona 10

E. Kokkila, Ruona 38

M. Laitila, Salmi 116

K. Suomela, Länsiranta 8

S. Tuuri, Ruona 113

V. Välimaa, Leppälä 25

T. Yli-Honkola, Kuortane 75

KUORTANEEN ELINTARVIKE

Kuortane, puh. 208

AIMO HAAPAMÄKI SEKATAVARAKAUPPA

Salmi

Tekstiili- ja Kenkäkauppa

T:MI KESKI-KULJU

Kuortane, puh. 85

KUORTANEEN TILITOIMISTO OY

Kuortane, puh. 190

RUUSKI-UNION

PEKKA OSALA

Ruona, puh. 9

K-ELINTARVIKE A. HAKORINTA

Kuortane, puh. 46

ESTERI HAUTALA-JOKIAHO

Alavus, puh. 20 132

HAKALAN HUVILAVEISTÄMÖ

Ruona, puh. 101, veistämö, puh. 103

TUKKULIIKE JUHANI MUTKA

Alavus as, puh. 20 123

HUVILAVEISTÄMÖ JUHO TAKANEN

Ruona, puh. 57

ALAVUDEN AUTO

Om. Ossi TAKALA

Alavus kk – Puh. 1088

A. MYLLYMÄKI

Alavus as – Puh. 20 130

KUORTANEEN TB-HUOLTO JA KAHVIO

M. KORPI, Lentilä – puh. 76

LEIPOMO ARMI HUHTAMÄKI

Kuortane – Puh. 56

SEKATAVARAKAUPPA HEIKKI LUOMA

Mäyry, puh. 46

K-VALINTA SAKU

63100 Kuortane – Puh. 223

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAVAT SEURAAVAT

VUOKRA-AUTOILIJAT

AARO NIEMI

Kuortane, puh. 166

E. HAUTALA

Löyä, puh. 54

VÄINÖ KOKKILA

Ruona, puh. 96

HARRI PENNANEN

Puh. Kaaranka 10

ARMAS LASSILA

Kuortane, puh. 88

KUORTANEEN PALOVAKUUTUSYHDISTYS

HALLINLAMPI

Toimisto avoinna tiistaina – perjantaina klo 9–13.
Toimitusjohtaja Erkki Isotalo, puh. Kuortane 156

Palo-, koti-, kesähuvi-, moottoriajon-, palo- ja vorkaus-, maatila- ym. vakuutukset oman paikkakunnan vakuutuslaitoksesta.

PENTTI AHO

Lentilä 54

HUVILAVEISTÄMÖ

ERKKI PENNANEN

Puh. Kaaranka 10

Keski-Nisulan

HUVILAVEISTÄMÖ

LÄNSIRANTA 10

SEINÄJOKI 21 658

PUUSEPÄNLIKE MATTI VÄHÄMÄKI

Lentilä, puh. 39

JYLHÄN HAUTAUSTOIMISTO

Alavus as, puh. 20215, kk puh. 1580

KAMPAAMO HELINÄ LAURILA

Kuortane 237

J. MYLLYNIEMEN LEIPOMO JA BAARI

Kuortane, puh. 63

**itikan jouluruuissa on
valinnanvaraa jokai-
selle**

KARJAKUNTA

Lapuan konttori kiittää kuluneesta vuodesta ja toivottaa onnea ja menestystä tulevalle vuodelle.

Hankintamies Kuortaneella K. TAKALA,
Ruona, puh. 66

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

KAMPAAMO-PARTURI
RIITTA BJÖRLIN
Kuortane kk, puh. 140

AINO HAUTA-AHON
KAMPAAMO-PARTURI
Mäyry, puh. 3

PARTURI JA KAMPAAMO
RAUHA MÄKINEN
Kuortane kk, puh. 126

Naisten asusteliike

KUORTANEEN
MUOTI-ASU

Puh. 157

Silmäläsinne koulutetulta lääkintöhalli-
tuksen laillistamalta silmäoptikolta.

HAUHIAN OPTIKKA

Alavus kk, puh. 1504

ALAVUDEN KUMI

E. KUNI

— RENGASPINNOITTAMO,
-KORJAAMO JA -MYynti.

Alavus as, puh. 20147 ja 20148

KUORTANEEN

SEMENTTIVALIMO OY

Kuortane, puh. Mäyry 13

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAJAA JÄSENIILLEEN JA
ASIAKKAILLEEN

KUORTANEEN OSUUSMEIJERI

HYVÄÄ JOULUA JÄSENIILLEEN
TOIVOTTAJAA

RUONAN OSUUSMEIJERI

Ruona, puh. 49

— LIITTYKÄÄ JÄSENEKSI —

**TOIVOTAMME
KAIKILLE
KUORTANELAISILLE
JOULURAUHAA JA
MENESTYKSELLISTÄ
UUTTA VUOTTA**

**KUORTANEEN
OSUUSPANKKI**

— ENSIVUONNAKIN YHTEISTYÖTÄ HYÖDYKSENNE —

Kuortaneen Säästöpankki
kiittää laajaa asiakaspiiriä
kuluneesta vuodesta
ja toivottaa
kaikille kuortanelaisille
Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta 1974

